MANOGAT • Year 43 • Issue 6 • 25 June 2024 • Jeth Vad 4, Samvat 2080 • Yugabd 5126 • Price : Rs. 5/- • Pages : 28

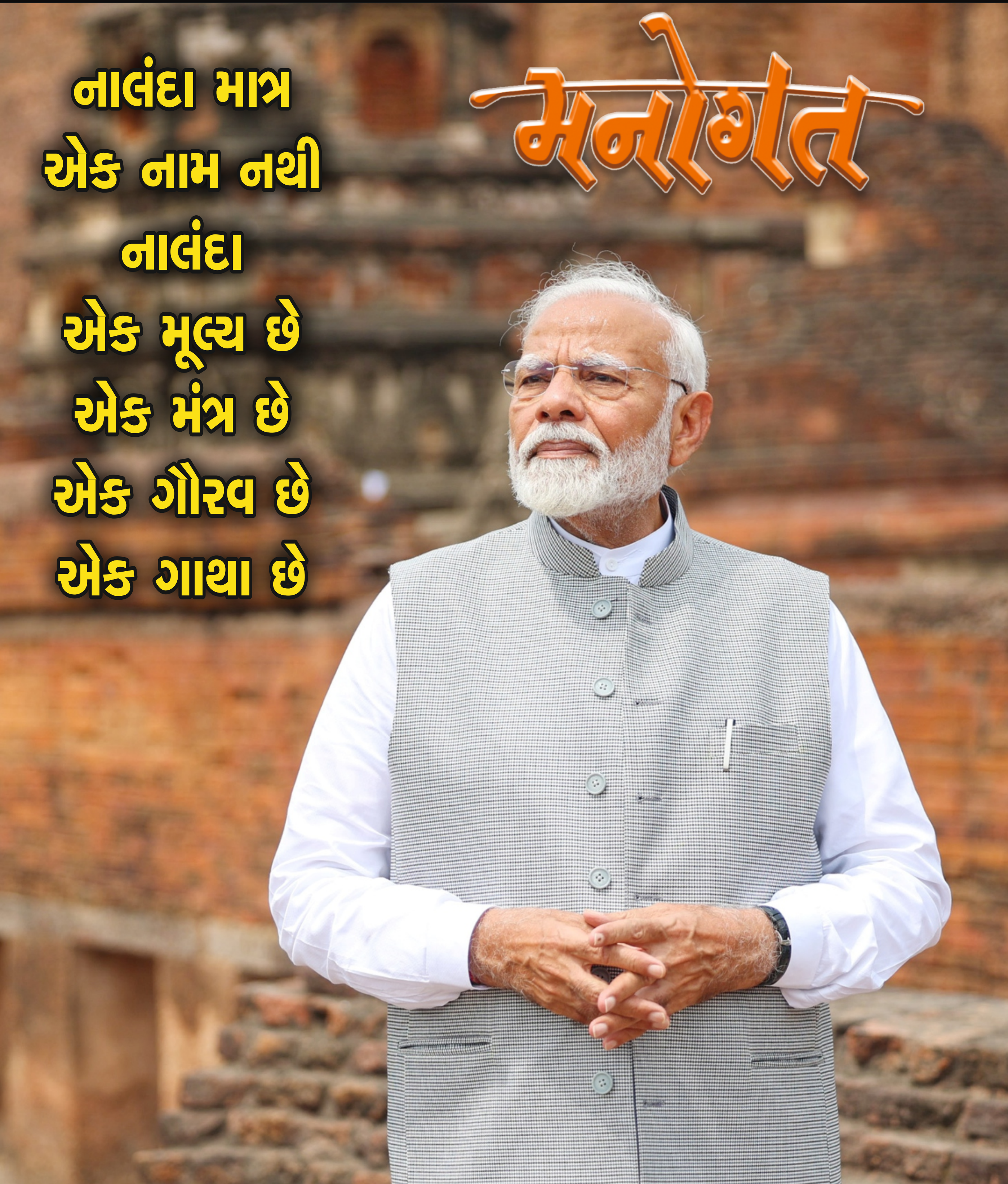

Year : 43, Issue : 6, Pages : 28

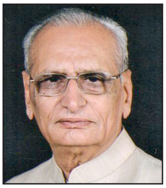

તંત્રીસ્થાનેથી

અસહિષ્ણુતા કોની ?

ભારત માતા કી જય બોલાવતાં ભાજપના બે કાર્યકરની હત્યા

એજન્સી | મેંગલુરુ

મેંગલુરુમાં રસ્તા પર 'ભારત માતા કી જય'ના નારા લગાવી રહેલા ભાજપના બે કાર્યકર, હરીશ અંચન અને નંદકુમાર, પર તોફાની તત્ત્વોએ ચપ્પાથી હુમલો કર્યો. ઘાયલ કાર્યકરોને હૉસ્પિટલ લઈ જવાયા હતા પરંતુ સારવાર મળે તે પહેલાં જ મૃત્યુ પામ્યા હતા. જાહેરમાં થયેલા હુમલાથી ભાજપ કાર્યકરોમાં આક્રોશ ફેલાયો છે. આ ઘટના અંગેનો એક વીડિયો સોશિયલ મીડિયા પર વાઈરલ

પ્રિય કાર્યકર્તા બંધુ/ભગિની,

નમસ્કાર.

એક દર્દનાક ઘટના વિશે મહત્ત્વની વાત કરવી છે. કર્ણાટકના મેંગલુરુમાં ભાજપના બે કાર્યકર્તાઓ (૧) હરીશ અંચન (ઉં.વ. ૪૧) અને (૨) નંદકુમાર (ઉં.વ. ૨૪) પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની શપથવિધિ થઈ એ દિવસે યોજાયેલા સ્થાનિક વિજય ઉત્સવમાંથી ઘરે પરત ફરી રહ્યા હતા ત્યારે તેમની ઉપર ૨૦-૨૫ નરાધમોએ જીવલેણ હુમલો કર્યો. મેંગલુરુ પોલીસે ભાજપની ગંભીર રજૂઆત પછી પગલાં લઈને આ હુમલો કરનારા ૫ હુમલાખોરો (મોહમ્મદ શકીર, અબ્દૂલ રઝાક, સીદીકી, સવાદ અને હફીઝ)ને પકડી પાડ્યા છે.

આ તબક્કે વિચાર તો એ આવે છે કે, • લોકશાહી પદ્ધતિથી વિજેતા બનેલા પ્રધાનમંત્રીના વિજય ઉત્સવમાં જવું એ શું ગુન્હો છે ? • ભારત માતાનો જયઘોષ કરવો એ પણ ગુન્હો છે ? • આ ઘટનામાં અસહિષ્ણુતા કોના પક્ષે છે ? • એક ચોક્કસ ધર્મના લોકોના ટોળાએ કરેલા આ કૃત્યના સમાચારોને મીડિયામાં કેટલું સ્થાન મળ્યું? • આ કૃત્યને વખોડતાં નિવેદનો કોઈ વિપક્ષના લોકોનાં આવ્યાં ? • દંભી બિનસાંપ્રદાયિકોએ એક પણ ટ્વીટર પર પણ પોતાનો કોઈ વિરોધ દર્શાવ્યો ?

મહત્ત્વની બાબત જ એ છે કે, આ જ બધા લોકોએ લોકસભાની આ ચૂંટણીમાં ભાજપ બંધારણને બદલી નાખશે, હિન્દુ રાષ્ટ્ર બનાવી દેશે - એવો પ્રચાર-પ્રસાર કરીને પ્રજાને ગેરમાર્ગે દોરવાનો ભરપૂર પ્રયાસ કર્યો હતો. આપણને નુકશાન પહોંચાડવાનું અત્યંત નિમ્નકક્ષાનું કૃત્ય આ ચૂંટણીમાં આવી જ રીતે વિપક્ષ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

જ્યારે વાસ્તવિકતા તો જુઓ! કર્ણાટકની કોંગ્રેસ સરકારના શાસનમાં એક ધર્માંધ ટોળું ભારત માતાની જય બોલતા ભાજપના એકલા જતા ૨ કાર્યકર્તા પર જીવલેણ રીતે તૂટી પડ્યું અને હિન્દુસ્તાન આખું આ બાબતે સાવ ચૂપ ! મિત્રો, આ પ્રસંગ ચર્ચવાનો ધ્યેય એ છે કે ભાજપના ભગવાને બંધારણની દુહાઈ દેનારાઓ હિન્દુસ્તાનનું 'સત્ય' સમજી જ શક્યા નથી. દંભના આંચળા નીચે એમણે ગુન્હેગાર માનસિકતાને જ છાવરી છે. કરુણતા તો એ છે કે આપણને અસહિષ્ણુ ચીતરવામાં મશગૂલ વિપક્ષ પોતે રતીભાર પણ સહિષ્ણુતા ન હોય તેવાં ટોળાંઓના વકીલ બની ગયા છે !

ભગવાન સૌને સદ્‌બુદ્ધિ આપે તેવી પ્રાર્થના સાથે,

વંદે માતરમ્.

- સુરેન્દ્ર પટેલ

પત્રવ્યવહાર કાર્યાલય
મનોગત પાક્ષિક
ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત પ્રદેશ
દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક,
ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧
ફોન : ૦૭૯-૨૫૫૦૪૫૨૨
વૉટ્સએપ નં. : ૬૩૫૧૯૫૯૦૯૪
E-mail : manogat.1980@gmail.com

તંત્રી મુદ્રક પ્રકાશક
સુરેન્દ્રભાઈ મોતીલાલ પટેલ ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત વતી ગુજરાત ઑફસેટ પ્રા. લિ., 'ઑફસેટ હાઉસ' સ્ટેશન રોડ, વટવા, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૪૦ ખાતે છપાવી ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત પ્રદેશ કાર્યાલય, દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક, ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧થી પ્રગટ કર્યું.

Editor : Printer : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel on behalf of Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh Printed at **Gujarat Offset Pvt. Ltd.**, 'Offset House', Station Road, Vatva, Ahmedabad and Published from Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001

બિહારના રાજગીરમાં નાલંદા યુનિવર્સિટી કેમ્પસના ઉદ્‌ઘાટન સમયે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનું સંબોધન

ડેકિન અને વોલોન્ગોંગ જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય યુનિવર્સિટીઓ ભારતમાં તેમના કેમ્પસ ખોલી રહી છે - પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

નાલંદા માત્ર એક નામ નથી નાલંદા એક ઓળખ છે આદર છે

મારી ત્રીજી ટર્મ માટે શપથ લીધા પછીના પ્રથમ 10 દિવસમાં જ મને નાલંદાની મુલાકાત લેવાની તક મળી છે. આ ખરેખર મારું સૌભાગ્ય છે, અને હું તેને ભારતની વિકાસયાત્રા માટે એક શુભ સંકેત તરીકે જોઉં છું. નાલંદા માત્ર એક નામ નથી. નાલંદા એક ઓળખ છે, આદર છે. નાલંદા એક મૂલ્ય છે, એક મંત્ર છે, એક ગૌરવ છે, એક ગાથા છે. નાલંદા આ સત્યની ઘોષણા છે કે જ્વાળાઓમાં પુસ્તકો ભલે બળી જાય, પણ જ્વાળાઓ જ્ઞાનને ઓલવી શકતી નથી. નાલંદાના વિનાશએ ભારતને અંધકારથી ભરી દીધું. હવે, તેની પુનઃસ્થાપના ભારતના સુવર્ણ-યુગની શરૂઆત થવા જઈ રહી છે.

નાલંદાનું આ નવું કેમ્પસ, વિશ્વને ભારતની ક્ષમતાઓનો પરિચય કરાવશે

મિત્રો, નાલંદાનું પુનરુજ્જીવન તેના પ્રાચીન અવશેષોની નજીક, આ નવું કેમ્પસ, વિશ્વને ભારતની ક્ષમતાઓનો પરિચય કરાવશે. નાલંદા એ દર્શાવશે કે મજબૂત માનવીય મૂલ્યો પર બનેલાં રાષ્ટ્રો જાણે છે કે કેવી રીતે ઇતિહાસને પુનર્જીવિત કરવો અને સારા ભવિષ્યનો પાયો નાખવો. અને મિત્રો, નાલંદા એ માત્ર ભારતના ભૂતકાળનું પુનરુત્થાન નથી. તે વિશ્વના ઘણા દેશોના વારસા સાથે જોડાયેલ છે, ખાસ કરીને એશિયામાં. યુનિવર્સિટી કેમ્પસના ઉદ્‌ઘાટન સમયે આટલા બધા દેશોની હાજરી અભૂતપૂર્વ છે. અમારા ભાગીદાર દેશોએ પણ નાલંદા યુનિવર્સિટીના પુનર્નિર્માણમાં ભાગ લીધો છે. આ અવસર પર, હું ભારતના તમામ મિત્ર દેશો અને તમને બધાને મારી શુભેચ્છા પાઠવું છું. હું બિહારના લોકોને પણ અભિનંદન આપું છું. બિહાર તેના ગૌરવને પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે વિકાસના માર્ગ પર જે રીતે આગળ વધી રહ્યું છે, આ નાલંદા કેમ્પસ તે પ્રવાસની પ્રેરણા છે.

નાલંદા યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં 40 વર્ગખંડો સાથે બે એકેડેમિક બ્લોક્સ છે જેમાં કુલ 1900ની બેઠક ક્ષમતા છે. તેમાં દરેકમાં 300 બેઠકોની ક્ષમતા ધરાવતા બે ઓડિટોરિયમ છે, લગભગ 550 વિદ્યાર્થીઓની ક્ષમતા ધરાવતી વિદ્યાર્થી છાત્રાલય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કેન્દ્ર સહિત અન્ય વિવિધ સુવિધાઓ છે. , એક એમ્ફીથિયેટર જેમાં 2000 વ્યક્તિઓ સમાવી શકે છે, એક ફેકલ્ટી ક્લબ અને અન્યો વચ્ચે એક સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્સ. કેમ્પસ એ 'નેટ ઝીરો' ગ્રીન કેમ્પસ છે. તે સોલાર પ્લાન્ટ, ઘરેલું અને પીવાના પાણીના શુદ્ધીકરણ પ્લાન્ટ, ગંદા પાણીનો પુનઃઉપયોગ કરવા માટેનો વોટર રિસાયક્લિંગ પ્લાન્ટ, 100 એકર જળાશયો અને અન્ય ઘણી પર્યાવરણને અનુકૂળ સુવિધાઓ સાથે સ્વ-ટકાઉ છે. યુનિવર્સિટીનો ઇતિહાસ સાથે ઊંડો સંબંધ છે. લગભગ 1600 વર્ષ પહેલાં સ્થપાયેલી મૂળ નાલંદા યુનિવર્સિટીને વિશ્વની પ્રથમ રેસિડેન્શિયલ યુનિવર્સિટીઓમાં ગણવામાં આવે છે. નાલંદાના ખંડેરોને 2016માં યુએન હેરિટેજ સાઈટ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

વસુધૈવ કુટુંબકમ્

મિત્રો, આપણે બધા જાણીએ છીએ કે નાલંદા એક સમયે ભારતની પરંપરા અને ઓળખનું જીવંત કેન્દ્ર હતું. નાલંદાનો અર્થ થાય છે 'न अलम् ददाति इति' નાલંદા' એટલે કે એક એવી જગ્યા જ્યાં શિક્ષણ અને જ્ઞાનનો પ્રવાહ અવિરત હોય. શિક્ષણ પ્રત્યે ભારતનો આ દૃષ્ટિકોણ રહ્યો છે. શિક્ષણ સીમાઓ ઓળંગે છે અને નફા અને નુકસાનના પરિપ્રેક્ષ્યની બહાર છે. તે શિક્ષણ છે જે આપણને આકાર આપે છે, વિચારો આપે છે અને તેને ઘડે છે. પ્રાચીન નાલંદામાં, બાળકોને તેમની ઓળખ કે રાષ્ટ્રીયતાના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવતો ન હતો. દરેક દેશ અને દરેક વર્ગના યુવાનો અહીં આવતા હતા. આપણે નાલંદા યુનિવર્સિટીના આ નવા કેમ્પસમાં તે પ્રાચીન પ્રણાલીને આધુનિક સ્વરૂપમાં મજબૂત કરવી જોઈએ. મને એ જોઈને આનંદ થાય છે કે વિશ્વના ઘણા દેશોમાંથી વિદ્યાર્થીઓ અહીં આવી રહ્યા છે. નાલંદામાં 20થી વધુ દેશોના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરી રહ્યા છે. આ 'વસુધૈવ કુટુંબકમ્' (વિશ્વ એક પરિવાર છે)ની ભાવનાનું સુંદર પ્રતીક છે.

મિત્રો, હું માનું છું કે આગામી સમયમાં નાલંદા યુનિવર્સિટી ફરી એકવાર આપણા સાંસ્કૃતિક આદાન-પ્રદાનનું મુખ્ય કેન્દ્ર બનશે. અહીં

ભારત અને દક્ષિણપૂર્વ એશિયાના દેશોની કલાકૃતિના દસ્તાવેજીકરણ પર નોંધપાત્ર પ્રમાણમાં કામ થઈ રહ્યું છે. અહીં એક કોમન આર્કાઇવલ રિસોર્સ સેન્ટરની પણ સ્થાપના કરવામાં આવી છે. નાલંદા યુનિવર્સિટી આસિયાન-ઇન્ડિયા યુનિવર્સિટી નેટવર્ક બનાવવાની દિશામાં પણ કામ કરી રહી છે. આટલા ઓછા સમયમાં અનેક અગ્રણી વૈશ્વિક સંસ્થાઓ અહીં એકત્ર થઈ છે. એવા સમયે જ્યારે 21મી સદીને એશિયાની સદી કહેવામાં આવી રહી છે, આ સામૂહિક પ્રયાસો આપણી સહિયારી પ્રગતિને નવી ઊર્જા આપશે.

ભારતે વિશ્વને મિશન લાઈફ જેવી માનવીય દૃષ્ટિ આપી છે

મિત્રો, ભારતમાં શિક્ષણને માનવતા માટે યોગદાનનું માધ્યમ માનવામાં આવે છે. આપણે શીખીએ છીએ જેથી આપણે આપણા જ્ઞાનનો ઉપયોગ માનવતાના ભલા માટે કરી શકીએ. જુઓ, હવેથી માત્ર બે દિવસ પછી, 21મી જૂને આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ હશે. આજે, ભારતમાં યોગનાં સેંકડો સ્વરૂપો હાજર છે. આપણા ઋષિમુનિઓએ તેના પર વ્યાપક સંશોધન કર્યું હશે! જો કે, કોઈએ યોગ પર વિશિષ્ટતાનો દાવો કર્યો નથી. આજે, સમગ્ર વિશ્વ યોગને અપનાવી રહ્યું છે, અને યોગ દિવસ વૈશ્વિક ઉજવણી બની ગયો છે. અમે અમારા આયુર્વેદને સમગ્ર વિશ્વ સાથે શેર કર્યું છે. આજે, આયુર્વેદને સ્વસ્થ જીવન જીવવાના સ્રોત તરીકે જોવામાં આવે છે. ટકાઉ જીવનશૈલી અને ટકાઉ વિકાસનું બીજું ઉદાહરણ આપણી સમક્ષ છે. સદીઓથી, ભારત એક મોડેલ તરીકે ટકાઉપણું જીવે છે. પર્યાવરણને સાથે લઈને આપણે આગળ વધ્યા છીએ. તે અનુભવોના આધારે, ભારતે વિશ્વને મિશન લાઈફ જેવી માનવીય દૃષ્ટિ આપી છે. આજે, ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ જેવા પ્લેટફોર્મ સુરક્ષિત ભવિષ્યની આશા બની રહ્યા છે. આ નાલંદા યુનિવર્સિટી કેમ્પસ પણ આ ભાવનાને આગળ ધપાવે છે. નેટ ઝીરો એનર્જી, નેટ ઝીરો એમિશન, નેટ ઝીરો વોટર અને નેટ ઝીરો વેસ્ટના મોડલ પર કામ કરતું તે દેશનું પ્રથમ કેમ્પસ છે. 'અપ્પો દીપો ભવ'ના મંત્રને અનુસરીને, આ કેમ્પસ સમગ્ર માનવતાને નવો માર્ગ બતાવશે.

પહેલાંની સરખામણીમાં, ભારત હવે રેકોર્ડ સંખ્યામાં પેટન્ટ ફાઈલ કરી રહ્યું છે

મિત્રો, જ્યારે શિક્ષણનો વિકાસ થાય છે ત્યારે અર્થતંત્ર અને સંસ્કૃતિના મૂળ પણ મજબૂત બને છે. જો આપણે વિકસિત દેશો પર નજર કરીએ, તો આપણે જોશું કે જ્યારે તેઓ શિક્ષણના નેતાઓ બન્યા ત્યારે તેઓ આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક નેતાઓ બન્યા. આજે વિશ્વભરના વિદ્યાર્થીઓ અને તેજસ્વી દિમાગ તે દેશોમાં ભણવા જવા માગે છે. એક વખત આપણા જ નાલંદા અને વિક્રમશિલામાં આવી જ સ્થિતિ હતી. તેથી, તે કોઈ સંયોગ નથી કે જ્યારે ભારત શિક્ષણમાં આગળ હતો ત્યારે તેની આર્થિક શક્તિ પણ નવી ઊંચાઈએ પહોંચી હતી. કોઈપણ રાષ્ટ્રના વિકાસ માટે આ મૂળભૂત રોડમેપ છે. આ જ કારણ છે કે ભારત, 2047 સુધીમાં વિકસિત થવાના લક્ષ્ય તરફ કામ કરી રહ્યું છે, આ હેતુ માટે તેના શિક્ષણ ક્ષેત્રને બદલી રહ્યું છે. મારું મિશન એ છે કે ભારત વિશ્વ માટે શિક્ષણ અને જ્ઞાનનું કેન્દ્ર બને. મારું ધ્યેય એ છે કે ભારત ફરી એકવાર વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી અગ્રણી જ્ઞાન કેન્દ્ર તરીકે ઓળખાય. આ માટે ભારત નાનપણથી જ તેના વિદ્યાર્થીઓને નવીનતાની ભાવના સાથે જોડી રહ્યું છે. આજે, એક કરોડથી વધુ બાળકો અટલ ટિંકરિંગ લેબ્સમાં નવીનતમ તકનીકના સંપર્કથી લાભ મેળવી રહ્યાં છે. બીજી તરફ, ચંદ્રયાન અને ગગનયાન જેવા મિશન વિદ્યાર્થીઓનો વિજ્ઞાન પ્રત્યે રસ વધારી રહ્યા છે. નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ભારતે એક દાયકા પહેલા સ્ટાર્ટ-અપ ઇન્ડિયા મિશનની શરૂઆત કરી હતી. તે સમયે, દેશમાં માત્ર થોડાક સો સ્ટાર્ટ-અપ્સ હતા. પરંતુ આજે ભારતમાં 130,000 થી વધુ સ્ટાર્ટ-અપ્સ છે. પહેલાંની સરખામણીમાં, ભારત હવે રેકોર્ડ સંખ્યામાં પેટન્ટ ફાઇલ કરી રહ્યું છે, અને સંશોધન પેપર્સ પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહ્યા છે. અમારું ધ્યાન યુવા સંશોધકોને સંશોધન અને નવીનતા માટે શક્ય તેટલી વધુ તકો આપવા પર છે. આ માટે સરકારે એક લાખ કરોડ રૂપિયાનું રિસર્ચ ફંડ બનાવવાની જાહેરાત કરી છે.

છેલ્લાં 10 વર્ષોમાં, ભારતમાં દર અઠવાડિયે સરેરાશ એક યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવી છે

મિત્રો, અમારો પ્રયાસ એ છે કે ભારત પાસે વિશ્વની સૌથી વ્યાપક અને સંપૂર્ણ કૌશલ્ય પ્રણાલી અને વિશ્વની સૌથી અદ્યતન સંશોધન-લક્ષી ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રણાલી છે. આ

પ્રયાસોના પરિણામો પણ દેખાઈ રહ્યા છે. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોમાં, ભારતીય યુનિવર્સિટીઓએ વૈશ્વિક રેન્કિંગમાં ઘણું સારું પ્રદર્શન કરવાનું શરૂ કર્યું છે. દસ વર્ષ પહેલાં, QS રેન્કિંગમાં ભારતમાંથી માત્ર 9 શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ હતી. આજે, આ સંખ્યા વધીને 46 થઈ ગઈ છે. થોડા દિવસો પહેલાં, ટાઇમ્સ હાયર એજ્યુકેશન ઈમ્પેક્ટ રેન્કિંગ પણ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. થોડાં વર્ષો પહેલાં સુધી આ રેન્કિંગમાં ભારતની માત્ર 13 સંસ્થાઓ હતી. હવે, આ વૈશ્વિક રેન્કિંગમાં ભારતની લગભગ 100 શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. છેલ્લાં 10 વર્ષોમાં, ભારતમાં દર અઠવાડિયે સરેરાશ એક યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. ભારતમાં દરરોજ એક નવી ITI (ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા)ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. દર ત્રીજા દિવસે, અટલ ટિંકરિંગ લેબ ખોલવામાં આવે છે. ભારતમાં દરરોજ બે નવી કોલેજોની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. આજે દેશમાં 23 IIT છે. દસ વર્ષ પહેલાં, ત્યાં 13 IIM હતા; આજે, આ સંખ્યા 21 છે. 10 વર્ષ પહેલાંની સરખામણીમાં, હવે લગભગ ત્રણ ગણી વધારે AIIMS છે, એટલે કે, 22. 10 વર્ષમાં, મેડિકલ કોલેજોની સંખ્યા લગભગ બમણી થઈ ગઈ છે. આજે શિક્ષણ ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર સુધારાઓ થઈ રહ્યા છે. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિએ દેશના યુવાનોનાં સપનાંઓને વિસ્તાર્યાં છે. ભારતીય યુનિવર્સિટીઓએ પણ વિદેશી યુનિવર્સિટીઓ સાથે સહયોગ કરવાનું શરૂ કર્યું છે. વધુમાં, ડેકિન અને વોલોન્ગોંગ જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય યુનિવર્સિટીઓ ભારતમાં તેમના કેમ્પસ ખોલી રહી છે. આ તમામ પ્રયાસો ભારતીય વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે દેશમાં જ શ્રેષ્ઠ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ ઉપલબ્ધ કરાવી રહ્યા છે. આનાથી આપણા મધ્યમ વર્ગ માટે નાણાંની પણ બચત થઈ રહી છે.

એક પૃથ્વી, એક સ્વાસ્થ્ય

મિત્રો, આજે, અમારી અગ્રણી સંસ્થાઓ વિદેશમાં કેમ્પસ ખોલી રહી છે. આ વર્ષે IIT દિલ્હીએ અબુ ધાબીમાં કેમ્પસ ખોલ્યું છે. IIT મદ્રાસે તાન્ઝાનિયામાં પણ કેમ્પસ શરૂ કર્યું છે. ભારતીય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ વૈશ્વિક સ્તરે જવાની આ માત્ર શરૂઆત છે. નાલંદા યુનિવર્સિટી જેવી સંસ્થાઓએ પણ વિશ્વના ખૂણે ખૂણે પહોંચવાની જરૂર છે.

મિત્રો, આજે સમગ્ર વિશ્વનું ધ્યાન ભારત અને તેના યુવાનો પર છે. વિશ્વ બુદ્ધની ભૂમિ સાથે, લોકશાહીની માતા સાથે ખભેખભા મિલાવીને ચાલવા માંગે છે. જુઓ, જ્યારે ભારત કહે છે "એક પૃથ્વી, એક કુટુંબ અને એક ભવિષ્ય," વિશ્વ તેની સાથે ઊભું છે. જ્યારે ભારત કહે છે "એક સૂર્ય, એક વિશ્વ, એક ગ્રીડ," વિશ્વ તેને ભવિષ્યની દિશા તરીકે જુએ છે. જ્યારે ભારત "એક પૃથ્વી, એક સ્વાસ્થ્ય" કહે છે, ત્યારે વિશ્વ તેને માન આપે છે અને સ્વીકારે છે. નાલંદાની ભૂમિ વૈશ્વિક ભાઈચારાની આ ભાવનાને નવો આયામ આપી શકે છે. તેથી નાલંદાના વિદ્યાર્થીઓની જવાબદારી પણ વધારે છે. તમે ભારત અને સમગ્ર વિશ્વનું ભવિષ્ય છો. અમૃતકાલનાં આ 25 વર્ષ ભારતના યુવાનો માટે ખૂબ જ મહત્ત્વપૂર્ણ છે. નાલંદા યુનિવર્સિટીના દરેક વિદ્યાર્થી માટે આ 25 વર્ષ એટલાં જ મહત્ત્વપૂર્ણ છે. તમે અહીંથી જ્યાં પણ જાઓ ત્યાં તમારી યુનિવર્સિટીનાં માનવીય મૂલ્યો સ્પષ્ટ હોવાં જોઈએ. તમારા લોગોનો સંદેશ હંમેશા યાદ રાખો. તમે તેને નાલંદા વે કહો છો ને? વ્યક્તિઓ વચ્ચેની સંવાદિતા અને વ્યક્તિઓ અને પ્રકૃતિ વચ્ચેની સુમેળ એ તમારા લોગોનો આધાર છે. તમારા શિક્ષકો પાસેથી શીખો, પણ એકબીજા પાસેથી શીખવાનો પ્રયાસ કરો. જિજ્ઞાસુ બનો, હિંમતવાન બનો અને સૌથી ઉપર, દયાળુ બનો. સમાજમાં સકારાત્મક પરિવર્તન લાવવા માટે તમારા જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરો. તમારા જ્ઞાનથી વધુ સારું ભવિષ્ય બનાવો. નાલંદાનું ગૌરવ, આપણા ભારતનું ગૌરવ, તમારી સફળતાથી નક્કી થશે. હું માનું છું કે તમારું જ્ઞાન સમગ્ર માનવતાને માર્ગદર્શન આપશે. હું માનું છું કે આપણા યુવાનો ભવિષ્યમાં વિશ્વનું નેતૃત્વ કરશે અને હું માનું છું કે નાલંદા વૈશ્વિક ઉદ્દેશ્ય માટે એક મહત્વપૂર્ણ કેન્દ્ર બનશે.

આ આશા સાથે, હું તમારા બધાનો હૃદયપૂર્વક આભાર માનું છું. સરકાર તરફથી સંપૂર્ણ સમર્થન માટે નીતિશજીના આહ્વાનનું હું સ્વાગત કરું છું. ભારત સરકાર પણ વિચારની આ યાત્રાને શક્ય તેટલી ઊર્જા આપવામાં ક્યારેય પાછળ નહીં રહે. આ ભાવના સાથે, હું તમને બધાને મારી શુભેચ્છાઓ આપું છું. આભાર!

•

સ્વ અને સમાજ માટે યોગ - પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

વિશ્વના ખૂણે ખૂણે યોગ કરી રહેલા લોકોને અભિનંદન

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ પર, મને યોગ અને ધ્યાનની ભૂમિ કાશ્મીરની મુલાકાત લેવાનો લહાવો મળ્યો છે. કાશ્મીર અને શ્રીનગરનું આ વાતાવરણ, આ ઊર્જા અને જે શક્તિ આપણને અનુભૂતિ યોગથી મળે છે, તે આપણે શ્રીનગરમાં અનુભવી રહ્યા છીએ. હું કાશ્મીરની ધરતી પરથી યોગ દિવસ પર દેશના તમામ લોકોને અને વિશ્વના ખૂણે ખૂણે યોગ કરી રહેલા લોકોને અભિનંદન આપું છું.

મિત્રો, આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસે 10 વર્ષની ઐતિહાસિક યાત્રા પૂર્ણ કરી છે. 2014માં મેં સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો. ભારતના આ પ્રસ્તાવને 177 દેશોએ સમર્થન આપ્યું હતું અને આ પોતાનામાં એક રેકોર્ડ હતો. ત્યારથી, યોગ દિવસ સતત નવા રેકોર્ડ બનાવી રહ્યો છે. 2015માં દિલ્હીમાં કર્તવ્ય પથ પર 35 હજાર લોકોએ એકસાથે યોગ કર્યા હતા. આ પણ એક વર્લ્ડ રેકોર્ડ હતો. ગયા વર્ષે મને અમેરિકામાં યુએન હેડક્વાર્ટર ખાતે યોગ દિવસના સંગઠનનું નેતૃત્વ કરવાની તક મળી. આમાં 130થી વધુ દેશોના લોકોએ પણ ભાગ લીધો હતો. યોગની આ યાત્રા સતત ચાલુ રહે છે. ભારતમાં આયુષ વિભાગે યોગ સાધકો માટે યોગ પ્રમાણપત્ર બોર્ડની રચના કરી છે. મને ખુશી છે કે આજે દેશની 100થી વધુ મોટી સંસ્થાઓને આ બોર્ડ તરફથી માન્યતા મળી છે. વિદેશની 10 મોટી સંસ્થાઓને પણ ભારતના આ બોર્ડ તરફથી માન્યતા મળી છે.

વિશ્વના ઘણા દેશોમાં યોગ રોજિંદા જીવનનો એક ભાગ બની રહ્યો છે

મિત્રો, આજે સમગ્ર વિશ્વમાં યોગ કરનારા લોકોની સંખ્યા સતત વધી રહી છે, યોગ પ્રત્યેનું આકર્ષણ પણ વધી રહ્યું છે. સામાન્ય લોકો પણ યોગની ઉપયોગિતા વિશે માની રહ્યા છે. હું વિશ્વના તમામ વૈશ્વિક નેતાઓને જ્યાં પણ મળું છું, જ્યાં પણ જાઉં છું ત્યાં મને ભાગ્યે જ કોઈ એક એવો વ્યક્તિ મળશે જે મારી સાથે યોગ વિશે વાત ન કરતો હોય. વિશ્વના તમામ વરિષ્ઠ નેતાઓ, જ્યારે પણ તેમને તક મળે છે, ચોક્કસપણે મારી સાથે યોગ વિશે ચર્ચા કરે છે અને ખૂબ જ ઉત્સુકતા સાથે પ્રશ્નો પૂછે છે. વિશ્વના ઘણા દેશોમાં યોગ રોજિંદા જીવનનો એક ભાગ બની રહ્યો છે. મને યાદ છે, મેં 2015માં તુર્કમેનિસ્તાનમાં એક યોગ કેન્દ્રનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. આજે ત્યાં યોગ ખૂબ જ લોકપ્રિય બની ગયો છે. તુર્કમેનિસ્તાનની સ્ટેટ મેડિકલ યુનિવર્સિટીમાં પણ યોગ ઉપચારનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. સાઉદી અરેબિયાએ પોતાની શિક્ષણ પ્રણાલીમાં યોગનો પણ સમાવેશ કર્યો છે. મોંગોલિયન યોગા ફાઉન્ડેશન હેઠળ મંગોલિયામાં ઘણી યોગ શાળાઓ પણ ચલાવવામાં આવી રહી છે. યુરોપના દેશોમાં પણ યોગની પ્રેક્ટિસ ઝડપથી વધી છે. આજે જર્મનીમાં લગભગ દોઢ કરોડ લોકો યોગાભ્યાસી બન્યા છે. તમને યાદ

હશે કે ભારતમાં આ વર્ષે ફ્રાન્સની 101 વર્ષની મહિલા યોગશિક્ષકને પદ્મશ્રી ઍવોર્ડ આપવામાં આવ્યો છે. તે ક્યારેય ભારત આવ્યાં ન હતાં પરંતુ તેમણે પોતાનું આખું જીવન યોગના પ્રચાર માટે સમર્પિત કર્યું છે. આજે વિશ્વની મોટી સંસ્થાઓ અને યુનિવર્સિટીઓમાં યોગ પર સંશોધન થઈ રહ્યાં છે, સંશોધન પત્રો પ્રકાશિત થઈ રહ્યા છે.

આજે દુનિયા એક નવું યોગ અર્થતંત્ર આગળ વધતું જોઈ રહી છે

મિત્રો, છેલ્લાં દસ વર્ષમાં યોગના વિસ્તરણથી યોગ સંબંધિત ખ્યાલો બદલાઈ ગયા છે. યોગ હવે તેના મર્યાદિત અવકાશમાંથી બહાર આવી રહ્યો છે. આજે દુનિયા એક નવું યોગ અર્થતંત્ર આગળ વધતું જોઈ રહી છે. તમે જુઓ, ભારતમાં હૃષીકેશ, કાશીથી લઈને કેરળ સુધી યોગ ટૂરિઝમનો નવો ટ્રેન્ડ જોવા મળી રહ્યો છે. વિશ્વભરમાંથી પ્રવાસીઓ ભારતમાં આવી રહ્યા છે કારણ કે તેઓ ભારતમાં અધિકૃત યોગ શીખવા માંગે છે. આજે એકાંતવાસના યોગ બની રહ્યા છે. યોગ રિસોર્ટ બનાવવામાં આવી રહ્યા છે. એરપોર્ટ અને હોટલોમાં યોગ માટે સમર્પિત સુવિધાઓ બનાવવામાં આવી રહી છે. ડિઝાઇનર કપડાં, વસ્ત્રો, યોગ માટેના સાધનો બજારમાં આવી રહ્યાં છે. લોકો હવે તેમની ફિટનેસ માટે પર્સનલ યોગ ટ્રેનર્સ પણ હાયર કરી રહ્યા છે. કંપનીઓ કર્મચારી સુખાકારી પહેલ તરીકે યોગ અને માઇન્ડફુલનેસ પ્રોગ્રામ પણ શરૂ કરી રહી છે. આ બધાએ યુવાનો માટે નવી તકો, યુવાનો માટે રોજગારીની તકો ઊભી કરી છે.

સ્વ અને સમાજ માટે યોગ

મિત્રો, આ વર્ષના આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની થીમ 'સ્વ અને સમાજ માટે યોગ' છે. વિશ્વ યોગને વૈશ્વિક ભલાઈના એક શક્તિશાળી એજન્ટ તરીકે જોઈ રહ્યું છે. યોગ આપણને ભૂતકાળના સામાન વિના વર્તમાન ક્ષણમાં જીવવામાં મદદ કરે છે. તે આપણને આપણી જાત સાથે અને આપણી સૌથી ઊંડી લાગણીઓ સાથે જોડે છે. તે મન, શરીર અને આત્માની એકતા લાવે છે. યોગ આપણને એ સમજવામાં મદદ કરે છે કે આપણું કલ્યાણ આપણી આસપાસના વિશ્વના કલ્યાણ સાથે સંકળાયેલું છે. જ્યારે આપણે અંદર શાંતિપૂર્ણ હોઈએ છીએ, ત્યારે આપણે વિશ્વ પર હકારાત્મક અસર પણ પાડી શકીએ છીએ.

મિત્રો, યોગ એ એક માત્ર વિદ્યા જ નથી પરંતુ એક વિજ્ઞાન પણ છે. આજે, માહિતી ક્રાંતિના આ યુગમાં, દરેક જગ્યાએ માહિતી સંસાધનોનું પૂર છે. આવી સ્થિતિમાં માનવ મગજ માટે એક વિષય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું એક મોટો પડકાર સાબિત થઈ રહ્યો છે. આનો ઉકેલ પણ આપણે યોગ દ્વારા મેળવીએ છીએ. આપણે જાણીએ છીએ કે એકાગ્રતા એ માનવ મનની સૌથી મોટી તાકાત છે. આપણી આ ક્ષમતા યોગ અને ધ્યાન દ્વારા પણ સુધરે છે. તેથી જ આજે આર્મીથી લઈને રમતગમત સુધીની દરેક બાબતમાં યોગનો સમાવેશ કરવામાં આવી રહ્યો છે. અવકાશયાત્રીઓ કે જેઓ અવકાશ કાર્યક્રમોમાં તાલીમ મેળવે છે તેમને યોગ અને ધ્યાનની પણ તાલીમ આપવામાં આવે છે. તેનાથી ઉત્પાદકતા વધે છે અને સ્ટેમિના પણ વધે છે. આજકાલ ઘણી જેલોમાં કેદીઓને પણ યોગ કરાવવામાં આવે છે, જેથી તેઓ પોતાનું મન હકારાત્મક વિચારો પર કેન્દ્રિત કરી શકે. એટલે કે યોગ સમાજમાં સકારાત્મક પરિવર્તન માટે નવા માર્ગો બનાવે છે. મિત્રો, મને વિશ્વાસ છે કે યોગની આ પ્રેરણા આપણા સકારાત્મક પ્રયાસોને ઊર્જા આપતી રહેશે.

જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં યોગ કાર્યક્રમમાં 50-60 હજાર લોકો જોડાય તે મોટી વાત છે

મિત્રો, આજે થોડો વિલંબ થયો હતો કારણ કે વરસાદે થોડી અડચણો ઊભી કરી હતી, પરંતુ ગઈકાલથી હું સમગ્ર જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં યોગ પ્રત્યેનું આકર્ષણ જોઈ રહ્યો છું, જે ઉત્સાહ અને ઉમંગ સાથે લોકો યોગમાં જોડાવા માટે આતુર છે, તે જોતાં લાગે છે કે જમ્મુ-કાશ્મીરના પર્યટનને નવી તાકાત આપવાની તક બની છે. આજે આ કાર્યક્રમ પછી હું યોગ સાથે જોડાયેલા લોકોને મળીશ. વરસાદને કારણે આજે આ વિભાગમાં આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવું પડશે. પરંતુ હું માનું છું કે જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં યોગ કાર્યક્રમમાં 50-60 હજાર લોકો જોડાય તે મોટી વાત છે અને તેથી હું જમ્મુ-કાશ્મીરના લોકોને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન આપું છું. આ સાથે ફરી એકવાર યોગ દિવસે આપ સૌને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન. વિશ્વભરના યોગપ્રેમીઓને મારી ખૂબ ખૂબ શુભેચ્છાઓ.

કેન્દ્રીય ગૃહ-સહકારિતા મંત્રીશ્રી અમિતભાઈ શાહે 30 સ્માર્ટ સ્કુલ્સની ભેટ આપી

સ્કીલ ડેવલોપમેન્ટ-વોકેશનલ ટ્રેનિંગ-એમ્પાવરમેન્ટ બધાનો વિનિયોગ સ્માર્ટ સ્કૂલમાં થયો છે તે વિકસિત ભારતના નિર્માણ માટે ભાવિ પેઢી તૈયાર કરવામાં મહત્વનું યોગદાન આપશે – શ્રી અમિતભાઈ શાહ

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારીતા મંત્રીશ્રી અમિતભાઈ શાહે રૂ. 36.44 કરોડના ખર્ચે તૈયાર થયેલા આધુનિક સુવિધાથી સજ્જ 30 સ્માર્ટ સ્કૂલનું ઈ-લોકાર્પણ કર્યું હતું.

અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની નારણપુરા અનુપમ સ્કૂલમાં ગૃહ મંત્રીશ્રી અમિતભાઈ શાહ અને મુખ્યમંત્રીશ્રીએ શાળાના બાળકોના વિવિધ પ્રોજેક્ટ નિહાળી તેમની સાથે સંવાદ કર્યો હતો.

લોકસભા ચૂંટણી 2024માં પ્રચંડ જનસમર્થન મેળવીને વિજયી થયા બાદ નવી સરકારમાં કેન્દ્રિય ગૃહ અને સહકાર મંત્રીનો પદભાર સંભાળ્યા પછી પોતાના સંસદીય મતવિસ્તારના પ્રથમ જાહેર કાર્યક્રમમાં ગરીબ બાળકોના શિક્ષણ માટે સ્માર્ટ સ્કૂલની ભેટ આપવાની મળેલી તકને શ્રી અમિતભાઈએ સૌભાગ્ય-તક ગણાવી હતી.

કેન્દ્રિય ગૃહ અને સહકાર મંત્રીશ્રીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું કે વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ દેશના બાળકો-વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વ સમકક્ષ સમયાનુકૂળ શિક્ષણ મેળવી શકે તે માટે નવી શિક્ષણ નીતિ-2020નો અમલ કરાવ્યો છે.

અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના સ્કૂલ બોર્ડ અને નગર પ્રાથમિક શિક્ષણ સમિતિ સંચાલિત 30 સ્માર્ટ સ્કૂલ સ્કીલ ડેવલપમેન્ટ વોકેશનલ ટ્રેનિંગ એમ્પાવરમેન્ટ બધાના વિનિયોગ સાથે ગરીબ બાળકોને શિક્ષણ સંસ્કારથી સીંચિત કરશે, તેમ તેમણે ઉમેર્યું હતું.

આ 30 સ્માર્ટ સ્કૂલના લોકાર્પણથી 10 હજારથી વધુ સેવાવસ્તીના ગરીબ અને વંચિત સમુદાયના બાળકોને નવી શિક્ષણ નીતિ અનુરૂપ શિક્ષણનો લાભ મળશે. એટલું જ નહીં, ગાંધીનગર લોકસભા મતવિસ્તારમાં 69માંથી 59 સ્માર્ટ સ્કૂલો તૈયાર થઈ ગઈ છે અને બાકીની 10 સ્કૂલોનું કામ પણ ખૂબ જ ઝડપથી પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

આમ બધી જ 69 સ્માર્ટ સ્કૂલ દ્વારા 30 હજારથી વધુ સેવાવસ્તી બાળકોને અદ્યતન ટેક્નોલોજી સભર શિક્ષણ મળતું થશે.

શ્રી અમિતભાઈ શાહે 21મી જૂન વિશ્વ યોગ દિવસની સૌને શુભેચ્છાઓ પાઠવતા કહ્યું કે વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ યોગને વિશ્વ ફલક આપવા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સમક્ષ 2014માં વિશ્વ યોગ દિવસ ઉજવવાના મૂકેલા પ્રસ્તાવનો બહુધા દેશોએ સ્વીકાર કરીને યોગની સનાતન ભારતીય સંસ્કૃતિને વૈશ્વિક સ્વીકૃતિ આપી છે.

મન, શરીર, આત્માને જોડીને વ્યક્તિથી સમષ્ટિના વિકાસ માટે યોગનું મહત્વ વડાપ્રધાનશ્રીએ સૌને સમજાવ્યું છે. ગુજરાત સરકારે યોગ બોર્ડના માધ્યમથી યોગનું

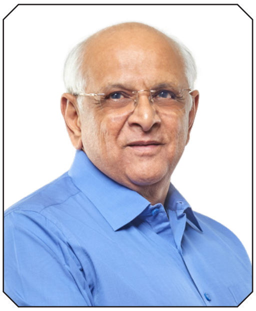

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના માર્ગદર્શનમાં ગુજરાતે કન્યા શિક્ષણને વધુ વ્યાપક બનાવવા નમોલક્ષ્મી-નમો સરસ્વતી યોજનાઓ શરૂ કરી છે – મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ

આ પ્રસંગે મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે જણાવ્યું હતું કે, વિશ્વ નેતા આદરણીય વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ ત્રીજીવાર દેશનું સુકાન સાંભળ્યું છે. મોદી સરકાર 3.0 દ્વારા સૌપ્રથમ ગરીબ કલ્યાણ લક્ષી નિર્ણય લઈને 3 કરોડ આવાસ નિર્માણની જાહેરાત કરવામાં આવી છે. વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ સ્વાસ્થ્ય, શિક્ષણ અને સુરક્ષાને હંમેશાં અગ્રતા આપી છે.

ગૃહ મંત્રીશ્રી અમિતભાઇ શાહે પણ ગરીબ, વંચિત સમુદાયના વિકાસ માટે અભિયાન આદરીને તેમના સંસદીય મત વિસ્તારને રૂ. 36.44 કરોડના ખર્ચે તૈયાર થયેલા 30 સ્માર્ટ સ્કૂલ ભેટ સ્વરૂપે આપીને વિશ્વ યોગ દિવસે સ્વાસ્થ્ય સાથે શિક્ષણની જ્યોત પણ પોતાના મતક્ષેત્રમાં વધુ વ્યાપકપણે પ્રજ્વલ્લિત કરી છે, તેમ મુખ્યમંત્રીશ્રીએ ઉમેર્યું હતું. વડાપ્રધાનશ્રીએ દીકરીઓના શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા શાળા પ્રવેશોત્સવ અને કન્યા કેળવણીની શરૂઆત કરાવી છે. ગુજરાતમાં આ વર્ષનો શાળા પ્રવેશોત્સવ આગામી તારીખ 26 જૂનથી 28 જૂન 2024 દરમિયાન યોજાશે, તેમ તેમણે જણાવ્યું હતું. મુખ્યમંત્રીશ્રીએ ઉમેર્યું હતું કે, કન્યા કેળવણીને વેગ આપવા રાજ્ય સરકારે નમો લક્ષ્મી અને નમો સરસ્વતી યોજના અમલી બનાવી છે, તેનો લાભ લેવા તેમણે ઉપસ્થિત લોકોને અનુરોધ કર્યો હતો.

મુખ્યમંત્રીશ્રીએ સરકારી શાળાઓની વાત કરતા જણાવ્યું હતું કે, ખાનગી શાળાઓને ટક્કર મારે તેવી સરકારી શાળાઓ આપણે બનાવી છે. તેના પરિણામે છેલ્લાં 10 વર્ષમાં અમદાવાદમાં 55,000થી વધુ વિદ્યાર્થીઓએ ખાનગી શાળાઓમાંથી સરકારી શાળાઓમાં પ્રવેશ મેળવ્યો છે.

જનઆંદોલન ઉપાડ્યું છે, તે માટે પણ તેમણે ગુજરાત સરકારને અભિનંદન પાઠવ્યા હતા.

તેમણે જણાવ્યું હતું કે, શિક્ષણ ક્ષેત્રે મધ્યમ અને ગરીબ ઘરના બાળકોની પ્રગતિ જોઈને આનંદ થાય છે. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની 449 શાળાઓમાં હાલમાં અંગ્રેજી, ગુજરાતી, હિન્દી અને ઊર્દૂ ભાષામાં શિક્ષણ આપવામાં આવે છે.

એની સાથે જ વિવિધ શાળાઓમાં 3D પ્રિન્ટિંગ, અદ્યતન ટેકનોલોજીયુક્ત વિજ્ઞાનના વર્ગખંડ, કમ્પ્યુટર રૂમ, લાઇબ્રેરી, ભારતીય સંસ્કૃતિના તમામ પાસાઓના અભ્યાસને આવરી લઈને સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

શ્રી અમિતભાઈ શાહે એવો વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો હતો કે આવનારા દિવસોમાં આ સ્માર્ટ સ્કૂલ્સ વિદ્યાર્થીઓને ઉજ્જવળ કારકિર્દી ઘડવામાં મદદરૂપ નીવડશે અને વિકસિત ભારતના નિર્માણ માટેના ભાવિ નાગરિકો આ સ્માર્ટ સ્કૂલમાંથી તૈયાર થશે.

કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું હતું કે, ગુજરાત વિકાસની દ્રષ્ટિએ હર હંમેશ પ્રથમ સ્થાને છે અને રહેશે તેવા હું પ્રયત્ન કરતો રહીશ.

જી-7 સમિટના આઉટરીચ સત્રમાં પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનું સંબોધન

હું ભાગ્યશાળી છું કે ભારતની જનતાએ મને સતત ત્રીજી વખત તેમની સેવા કરવાની તક આપી છે - પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

ભારતની જનતાએ આ ઐતિહાસિક જીતના રૂપમાં જે આશીર્વાદ આપ્યા છે તે લોકશાહીની જીત છે. આ સમગ્ર લોકતાંત્રિક વિશ્વની જીત છે

મહાનુભાવો, ગત સપ્તાહે તમારામાંથી અનેક મિત્ર, યુરોપિયન સંસદની ચૂંટણીમાં વ્યસ્ત હતા. કેટલાક મિત્રો આગામી સમયમાં ચૂંટણીના વાતાવરણમાંથી પસાર થશે. ભારતમાં પણ છેલ્લા થોડા મહિના ચૂંટણીના હતા. ભારતમાં ચૂંટણીઓની વિશિષ્ટતા અને વિશાળતા કેટલાક આંકડાઓ પરથી સમજી શકાય છેઃ 2600થી વધુ રાજકીય પક્ષો, 1 મિલિયનથી વધુ મતદાન મથકો, 5 મિલિયનથી વધુ ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મશીનો, 15 મિલિયન પોલિંગ સ્ટાફ અને લગભગ 970 મિલિયન મતદારો, જેમાં 640 મિલિયન લોકોએ તેમના મતાધિકારનો ઉપયોગ કર્યો હતો. ટેક્નોલોજીના સર્વવ્યાપી ઉપયોગ દ્વારા સમગ્ર ચૂંટણીપ્રક્રિયાને નિષ્પક્ષ અને પારદર્શક બનાવવામાં આવી છે. અને આટલી મોટી ચૂંટણીનાં પરિણામો પણ થોડા કલાકોમાં જાહેર થઈ ગયા! આ વિશ્વમાં લોકશાહીનો સૌથી મોટો અને માનવતાના ઇતિહાસનો સૌથી મોટો તહેવાર હતો. લોકશાહીની જનની તરીકે તે અમારાં પ્રાચીન મૂલ્યોનું જીવંત ઉદાહરણ પણ છે. અને હું ભાગ્યશાળી છું કે ભારતની જનતાએ મને સતત ત્રીજી વખત તેમની સેવા કરવાની તક આપી છે. ભારતમાં છેલ્લા છ દાયકામાં આવું પહેલીવાર બન્યું છે. ભારતની જનતાએ આ ઐતિહાસિક જીતના રૂપમાં જે આશીર્વાદ આપ્યા છે તે લોકશાહીની જીત છે. આ સમગ્ર લોકતાંત્રિક વિશ્વની જીત છે. અને હું હોદ્દો સંભાળ્યાના થોડા જ દિવસોમાં તમે સૌ મિત્રોની વચ્ચે હાજર રહીને ખૂબ જ ખુશ છું.

A.I. ફોર ઓલ

મહાનુભવો, એકવીસમી સદી ટેક્નોલોજીની સદી છે. માનવજીવનનું ભાગ્યે જ એવું કોઈ પાસું હશે જે ટેક્નોલોજીના પ્રભાવથી વંચિત હોય. જ્યાં એક તરફ ટેક્નોલોજી માણસને ચંદ્ર પર લઈ જવાની હિંમત આપે છે તો બીજી તરફ સાયબર સુરક્ષા જેવા પડકારો પણ ઊભી કરે છે. આપણે સામૂહિક રીતે સુનિશ્ચિત કરવું પડશે કે ટેક્નોલોજીના લાભો સમાજના તમામ વર્ગો સુધી પહોંચે, સમાજના દરેક વ્યક્તિની ક્ષમતાનો અહેસાસ થાય, સામાજિક અસમાનતાઓને દૂર કરવામાં મદદ મળે અને માનવ શક્તિઓને મર્યાદિત કરવાને બદલે તેનો વિસ્તાર થાય. આ માત્ર આપણી ઇચ્છા જ નહીં, પણ આપણી જવાબદારી હોવી જોઈએ. આપણે ટેક્નોલોજીમાં એકાધિકારને સામૂહિક વપરાશમાં ફેરવવો પડશે. આપણે ટેક્નોલોજીને સર્જનાત્મક બનાવવી પડશે, વિનાશક નહીં. તો જ આપણે સર્વસમાવેશક સમાજનો પાયો નાંખી શકીશું. ભારત તેના માનવ-કેન્દ્રિત અભિગમ દ્વારા વધુ સારા ભવિષ્ય માટે પ્રયત્નશીલ છે. આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ પર રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના ઘડનારા પ્રથમ કેટલાક દેશોમાં

ભારત છે. આ વ્યૂહરચનાના આધારે આ વર્ષે અમે એઆઈ મિશન લોન્ચ કર્યું છે. જેનો મૂળ મંત્ર છે "A.I. ફોર ઓલ". એઆઈ માટે વૈશ્વિક ભાગીદારીના સ્થાપક સભ્ય અને લીડ ચેર તરીકે, અમે તમામ દેશો વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપી રહ્યા છીએ. ગયા વર્ષે ભારત દ્વારા યોજાયેલી જી-20 સમિટ દરમિયાન, અમે એઆઈના ક્ષેત્રમાં આંતરરાષ્ટ્રીય શાસનના મહત્ત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો. ભવિષ્યમાં પણ અમે એઆઈને પારદર્શક, ન્યાયી, સુરક્ષિત, સુલભ અને જવાબદાર બનાવવા માટે આપણે તમામ દેશોએ સાથે મળીને કામ કરવાનું યથાવત્ રાખીશું.

ભારત COP હેઠળ કરવામાં આવેલી તમામ પ્રતિબદ્ધતાઓને સમય પહેલાં પૂર્ણ કરનાર પ્રથમ દેશ છે

મહાનુભવો, ઊર્જા ક્ષેત્રે ભારતનો અભિગમ પણ ચાર સિદ્ધાંતો પર આધારિત છે – ઉપલબ્ધતા, સુલભતા, સામર્થ્ય અને સ્વીકાર્યતા. ભારત COP હેઠળ કરવામાં આવેલી તમામ પ્રતિબદ્ધતાઓને સમય પહેલા પૂર્ણ કરનાર પ્રથમ દેશ છે. અને અમે 2070 સુધીમાં નેટ ઝીરોનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવાની અમારી પ્રતિબદ્ધતાને પૂર્ણ કરવા માટે તમામ પ્રયાસો કરી રહ્યા છીએ. આપણે સાથે મળીને ગ્રીન એરા બનાવવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. આ માટે ભારતે મિશન લાઇફ એટલે કે જીવનશૈલી ફોર એન્વાયર્નમેન્ટ શરૂ કર્યું છે. આ મિશનને આગળ વધારતા, 5 જૂન, પર્યાવરણ દિવસના રોજ, મેં એક અભિયાન શરૂ કર્યું છે – "એક પેડ મા કે નામ". દરેક વ્યક્તિ પોતાની માતાને પ્રેમ કરે છે. આ લાગણી સાથે, અમે વ્યક્તિગત સ્પર્શ અને વૈશ્વિક જવાબદારી સાથે વૃક્ષારોપણને જન ચળવળ બનાવવા માંગીએ છીએ. હું આપ સૌને તેમાં જોડાવા વિનંતી કરું છું. મારી ટીમ તેની વિગતો દરેક સાથે શેર કરશે.

ભારતે વૈશ્વિક મંચ પર ગ્લોબલ સાઉથના દેશોની પ્રાથમિકતાઓ અને ચિંતાઓને સ્થાન આપવાની પોતાની જવાબદારી માની છે

મહાનુભવો, 2047 સુધીમાં વિકસિત ભારતનું નિર્માણ કરવાનો અમારો સંકલ્પ છે. અમારી પ્રતિબદ્ધતા છે કે દેશની વિકાસયાત્રામાં સમાજનો કોઈ પણ વર્ગ પાછળ ન રહે. આ આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગના સંદર્ભમાં પણ આ મહત્ત્વપૂર્ણ છે. ગ્લોબલ સાઉથના દેશો વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાઓ અને તણાવનો માર સહન કરી રહ્યા છે. ભારતે વૈશ્વિક મંચ પર ગ્લોબલ સાઉથના દેશોની પ્રાથમિકતાઓ અને ચિંતાઓને સ્થાન આપવાની પોતાની જવાબદારી માની છે. અમે આ પ્રયાસોમાં આફ્રિકાને ઉચ્ચ પ્રાથમિકતા આપી છે. અમને ગર્વ છે કે ભારતની અધ્યક્ષતામાં જી-20 એ આફ્રિકન યુનિયનને કાયમી સભ્ય બનાવ્યું. ભારત તમામ આફ્રિકન દેશોના આર્થિક અને સામાજિક વિકાસ, સ્થિરતા અને સુરક્ષામાં યોગદાન આપી રહ્યું છે અને આપતું રહેશે.

મહાનુભવો, આજની બેઠક તમામ દેશોની પ્રાથમિકતાઓ વચ્ચેના ઊંડા સંકલનને પ્રતિબિંબિત કરે છે. અમે આ તમામ મુદ્દાઓ પર જી-7 સાથે સંવાદ અને સહયોગ ચાલુ રાખીશું.

ખૂબ ખૂબ આભાર.

પીએમ કિસાન સન્માન નિધિના 20 હજાર કરોડ રૂપિયા દેશભરના કરોડો ખેડૂતોના બેંક ખાતામાં પહોંચી ગયા છે. 3 કરોડ બહેનોને લખપતિ દીદી બનાવવાની દિશામાં એક મોટું પગલું ભરવામાં આવ્યું છે - પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

કાશીની જનતાએ માત્ર સાંસદ જ નહીં પરંતુ ત્રીજી વખત પીએમ પણ ચૂંટ્યા

મિત્રો, 18મી લોકસભા માટે ભારતમાં યોજાયેલી આ ચૂંટણી ભારતની લોકશાહીની વિશાળતાને, ભારતની લોકશાહીની તાકાતને, ભારતની લોકશાહીની વ્યાપકતાને, ભારતની લોકશાહીના મૂળના ઊંડાણને વિશ્વ સમક્ષ રજૂ કરે છે. આ ચૂંટણીમાં દેશના 64 કરોડથી વધુ લોકોએ મતદાન કર્યું છે. દુનિયામાં આનાથી મોટી કોઈ ચૂંટણી નથી, જ્યાં આટલી મોટી સંખ્યામાં લોકો મતદાનમાં ભાગ લે છે. તાજેતરમાં જ હું જી-7 બેઠકમાં ભાગ લેવા ઇટાલી ગયો હતો. તમામ જી-7 દેશોના તમામ મતદારોને સામેલ કરીએ તો પણ ભારતમાં મતદારોની સંખ્યા દોઢ ગણી વધારે છે. યુરોપના તમામ દેશો અને યુરોપિયન યુનિયનના તમામ મતદારોને ઉમેરીએ તો પણ ભારતમાં મતદારોની સંખ્યા અઢી ગણી વધારે છે. આ ચૂંટણીમાં 31 કરોડથી વધુ મહિલાઓએ ભાગ લીધો છે. સમગ્ર વિશ્વમાં એક દેશમાં મહિલા મતદારોની આ સૌથી વધુ સંખ્યા છે. આ સંખ્યા અમેરિકાની સમગ્ર વસ્તીની આસપાસ છે. ભારતની લોકશાહીની આ સુંદરતા અને તાકાત સમગ્ર વિશ્વને આકર્ષે છે અને પ્રભાવિત કરે છે. લોકશાહીના આ તહેવારને સફળ બનાવવા માટે હું બનારસના દરેક મતદાતાનો પણ આભાર વ્યક્ત કરું છું. બનારસના લોકો માટે પણ આ ગર્વની વાત છે. કાશીની જનતાએ માત્ર સાંસદ જ નહીં પરંતુ ત્રીજી વખત પીએમ પણ ચૂંટ્યા છે. તો તમને ડબલ અભિનંદન.

પાછલાં 60 વર્ષમાં ભારતમાં કોઈ પણ સરકારે આવી હેટ્રિક કરી નથી

મિત્રો, આ ચૂંટણીમાં દેશની જનતાએ જે જનાદેશ આપ્યો છે તે ખરેખર અભૂતપૂર્વ છે. આ આદેશે એક નવો ઇતિહાસ રચ્યો છે. વિશ્વના લોકતાંત્રિક દેશોમાં એવું ભાગ્યે જ જોવા મળ્યું છે કે ચૂંટાયેલી સરકાર સતત ત્રીજી વખત પરત ફરે. પરંતુ આ વખતે ભારતના લોકોએ પણ આ કરી બતાવ્યું છે. 60 વર્ષ પહેલાં ભારતમાં આવું બન્યું હતું, ત્યારથી લઈને અત્યાર સુધી ભારતમાં કોઈ પણ સરકારે આવી હેટ્રિક કરી નથી. આ સૌભાગ્ય આપે અમને, તમારા સેવક મોદીને આપ્યું. ભારત જેવા દેશમાં, જ્યાં યુવાનોની આકાંક્ષાઓ ખૂબ ઊંચી છે, જ્યાં લોકોનાં અપાર સપનાંઓ છે, જો

લોકો 10 વર્ષની મહેનત પછી ફરીથી સરકારની સેવા કરવાની તક આપે છે, તો તે એક મોટી જીત છે, જે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. તમારો વિશ્વાસ મારા માટે મોટી સંપત્તિ છે. તમારો વિશ્વાસ મને તમારી સેવા કરવા અને દેશને નવી ઊંચાઈઓ પર લઈ જવા માટે સખત મહેનત કરવાની સતત પ્રેરણા આપે છે. હું આવી જ રીતે દિવસ-રાત મહેનત કરીશ, તમારાં સપનાં પૂરાં કરવાના તમારા સંકલ્પોને પૂરાં કરવા માટે તમામ પ્રયાસો કરીશ.

કૃષિ સખી તરીકે બહેનોની નવી ભૂમિકા તેમને સન્માન અને આવકના નવા સ્રોત બંને સુનિશ્ચિત કરશે

મિત્રો, મેં ખેડૂતો, યુવાનો, મહિલા શક્તિ અને ગરીબોને વિકસિત ભારતના મજબૂત સ્તંભો તરીકે ગણ્યા છે. મેં મારા ત્રીજા કાર્યકાળની શરૂઆત તેમના સશક્તીકરણ સાથે કરી છે. સરકાર બન્યાની સાથે જ ખેડૂતો અને ગરીબ પરિવારોને લગતો પહેલો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો. દેશભરમાં ગરીબ પરિવારો માટે 3 કરોડ નવાં મકાનો બનાવવાની બાબત હોય કે પછી પીએમ કિસાન સન્માન નિધિનો વિસ્તાર કરવો, આ નિર્ણયો કરોડો લોકોને મદદ કરશે. આજનો કાર્યક્રમ વિકસિત ભારતના આ માર્ગને પણ મજબૂત કરવા જઈ રહ્યો છે. આજે આ ખાસ કાર્યક્રમમાં કાશી તેમજ દેશનાં ગામડાંના લોકો અમારી સાથે જોડાયેલા છે, કરોડો ખેડૂતો અમારી સાથે જોડાયેલા છે અને આ તમામ ખેડૂતો, માતાઓ,

ભાઈઓ અને બહેનો આજે આ કાર્યક્રમને બિરદાવી રહ્યાં છે. આજે મારી કાશીથી, ભારતના દરેક ખૂણે, દરેક ગામમાં, હું ટેકનોલોજી સાથે જોડાયેલાં તમામ ખેડૂત ભાઈ-બહેનો અને દેશના નાગરિકોને શુભેચ્છા પાઠવું છું. થોડા સમય પહેલાં જ પીએમ કિસાન સન્માન નિધિના 20 હજાર કરોડ રૂપિયા દેશભરના કરોડો ખેડૂતોના બેંક ખાતામાં પહોંચી ગયા છે. આજે 3 કરોડ બહેનોને લખપતિ દીદી બનાવવાની દિશામાં એક મોટું પગલું ભરવામાં આવ્યું છે. કૃષિ સખી તરીકે બહેનોની નવી ભૂમિકા તેમને સન્માન અને આવકના નવા સ્રોત બંને સુનિશ્ચિત કરશે. હું અમારા તમામ ખેડૂત પરિવારો, માતાઓ અને બહેનોને મારી શુભકામનાઓ પાઠવું છું.

મિત્રો, પીએમ કિસાન સન્માન નિધિ આજે વિશ્વની સૌથી મોટી ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર સ્કીમ બની ગઈ છે. અત્યાર સુધીમાં દેશના કરોડો ખેડૂત પરિવારોના બેંક ખાતામાં 3.25 લાખ કરોડ રૂપિયા જમા થયા છે. અહીં વારાણસી જિલ્લાના ખેડૂતોના ખાતામાં 700 કરોડ રૂપિયા પણ જમા થયા છે. મને ખુશી છે કે યોગ્ય લાભાર્થી સુધી પહોંચવા માટે પીએમ કિસાન સન્માન નિધિમાં ટેક્નોલોજીનો વધુ સારી રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. થોડા મહિના પહેલા વિકાસ ભારત સંકલ્પ યાત્રા દરમિયાન પણ એક કરોડથી વધુ ખેડૂતો આ યોજનામાં જોડાયા છે. પીએમ કિસાન સન્માન નિધિના લાભો મેળવવા માટે સરકારે ઘણા નિયમોને પણ સરળ બનાવ્યા છે. જ્યારે સાચો ઇરાદો અને સેવાની ભાવના હોય ત્યારે ખેડૂતોના હિત અને લોકહિતનાં કામ ઝડપથી થાય છે.

વિશ્વના દરેક ડાઈનિંગ ટેબલ પર કોઈ ને કોઈ ભારતનો ખાદ્યપદાર્થ હોવો જોઈએ

ભાઈઓ અને બહેનો, 21મી સદીમાં ભારતને વિશ્વની ત્રીજી સૌથી મોટી આર્થિક શક્તિ બનાવવામાં સમગ્ર કૃષિપ્રણાલીની મોટી ભૂમિકા છે. આપણે વૈશ્વિક બજારને ધ્યાનમાં રાખીને વૈશ્વિક સ્તરે વિચારવું પડશે. આપણે કઠોળ અને તેલીબિયાંમાં આત્મનિર્ભર બનવું પડશે. અને કૃષિનિકાસમાં અગ્રેસર બનવાનું છે. હવે જુઓ, બનારસની લંગડા કેરી, જૌનપુરની મૂળી, ગાઝીપુરની લેડીફિંગર, આવાં અનેક ઉત્પાદનો આજે વિદેશી બજારમાં પહોંચી રહ્યાં છે. જિલ્લાકક્ષાએ વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન પ્રોડક્ટ અને નિકાસ હબ બનવાથી નિકાસ વધી રહી છે અને ઉત્પાદન પણ નિકાસ ગુણવત્તાનું છે. હવે આપણે પેકેજ્ડ ફૂડના વૈશ્વિક બજારમાં દેશને નવી ઊંચાઈઓ પર લઈ જવાનો છે અને મારું સપનું છે કે વિશ્વના દરેક ડાઈનિંગ ટેબલ પર કોઈ ને કોઈ ભારતનો ખાદ્યપદાર્થ હોવો જોઈએ. તેથી, આપણે ખેતીમાં પણ શૂન્ય અસર, શૂન્ય ખામીના મંત્રનો પ્રચાર કરવો પડશે. બરછટ અનાજ – શ્રી અન્નનું ઉત્પાદન હોય, ઔષધીય ગુણો ધરાવતા પાકો હોય કે કુદરતી ખેતી તરફ આગળ વધતા હોય, પીએમ કિસાન સમૃદ્ધિ કેન્દ્રો દ્વારા ખેડૂતો માટે એક મોટી સપોર્ટ સિસ્ટમ વિકસાવવામાં આવી રહી છે.

30 હજારથી વધુ સહાયક જૂથોને કૃષિ સખી તરીકે પ્રમાણપત્રો આપવામાં આવ્યાં છે

ભાઈઓ અને બહેનો, અમારી માતાઓ અને બહેનો અહીં આટલી મોટી સંખ્યામાં હાજર છે. માતાઓ અને બહેનો વિના ખેતીની કલ્પના કરવી અશક્ય છે. તેથી હવે ખેતીને નવી દિશા આપવામાં માતાઓ અને બહેનોની ભૂમિકાનો પણ વિસ્તાર કરવામાં આવી રહ્યો છે. નમો ડ્રોન દીદીની જેમ કૃષિ સખી કાર્યક્રમ પણ એવો જ એક પ્રયાસ છે. અમે આશા વર્કર તરીકે બહેનોનું કામ જોયું છે. અમે બેંક સખીઓ તરીકે ડિજિટલ ઈન્ડિયાના નિર્માણમાં બહેનોની ભૂમિકા જોઈ છે. હવે આપણે કૃષિ સખીના રૂપમાં ખેતીને નવી તાકાત મેળવતા જોઈશું. આજે 30 હજારથી વધુ સહાયક જૂથોને કૃષિ સખી તરીકે પ્રમાણપત્રો આપવામાં આવ્યાં છે. હાલમાં આ યોજના 12 રાજ્યોમાં શરૂ કરવામાં આવી છે. આવનારા સમયમાં દેશભરના હજારો ગ્રુપ તેની સાથે જોડાશે. આ અભિયાન 3 કરોડ લખપતિ દીદીઓ બનાવવામાં પણ મદદ કરશે.

પ્રથમ વખત એસટી સમુદાય માટે વિધાનસભામાં બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી છે

આપણા સમાજની આકાંક્ષા સર્વકાલીન ઉચ્ચ છે. અને સર્વકાલીન ઉચ્ચ આકાંક્ષાઓ જ દેશની સૌથી મોટી તાકાત છે

મિત્રો, હું ગયા અઠવાડિયે ઇટાલીમાં G-7 બેઠકમાં હાજરી આપીને પાછો ફર્યો છું. અને મનોજજીએ કહ્યું તેમ, સતત ત્રીજી વખત સરકારની રચના, આ સાતત્યની વૈશ્વિક અસર ખૂબ જ મોટી છે. આનાથી આપણા દેશને જોવાની રીત બદલાઈ જાય છે. વિશ્વના અન્ય દેશો ભારત સાથેના સંબંધોને વધુ મજબૂત કરવાને પ્રાથમિકતા આપે છે. આજે આપણે ખૂબ નસીબદાર છીએ. આજે ભારતના નાગરિકોનો મૂડ, આ આપણો દેશ છે, આપણે કહી શકીએ કે આપણા સમાજની આકાંક્ષા સર્વકાલીન ઉચ્ચ છે અને સર્વકાલીન ઉચ્ચ આકાંક્ષાઓ જ દેશની સૌથી મોટી તાકાત છે. જે આજે ભારતનું ભાગ્ય છે. જ્યારે આકાંક્ષા વધારે હોય છે ત્યારે સરકાર પાસેથી લોકોની અપેક્ષાઓ પણ ઘણી વધી જાય છે. આ માપદંડો પર પરીક્ષણ કર્યા પછી, લોકોએ અમારી સરકારને ત્રીજી વખત પસંદ કરી છે. મહત્ત્વાકાંક્ષી સમાજ કોઈને બીજી તક આપતો નથી. તેની પાસે માત્ર એક પરિમાણ છે – પ્રદર્શન. તમે તમારા સેવાના સમયગાળા દરમિયાન શું કર્યું છે? તે તેની આંખો સામે દેખાય છે. તે સોશિયલ મીડિયા દ્વારા કામ કરતું નથી, તે ભાષણો દ્વારા કામ કરતું નથી, અને દેશે જે અનુભવ્યું અને જોયું તેનું પરિણામ છે કે આજે એક સરકારને ત્રીજી વખત તમારી સેવા કરવાનો મોકો મળ્યો છે. જનતાને અમારામાં વિશ્વાસ છે અને માત્ર અમારી સરકાર જ તેમની આકાંક્ષાઓ પૂરી કરી શકે છે. જનતાને અમારા ઇરાદાઓ અને અમારી સરકારની નીતિઓમાં વિશ્વાસ છે, તેના પર આ મહોર લગાવવામાં આવી છે. અને આ

જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં આજે ભારતનું બંધારણ સાચા અર્થમાં અમલમાં આવ્યું છે - પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

એક મહત્ત્વાકાંક્ષી સમાજ છે, તે સતત સારું પ્રદર્શન ઇચ્છે છે, તે ઝડપી ગતિએ પરિણામો ઇચ્છે છે. તે હવે વિલંબ સ્વીકારતો નથી. તે થાય છે, તે ચાલે છે, તે થશે, આપણે જોઈશું, આ કરીશું અને પછી આપણે ફરી મળીશું, તે સમય ગયો. લોકો કહે છે કે ભાઈ, આજે સાંજે શું થશે? આજનો મૂડ છે. લોકોની અપેક્ષાઓને અનુસરીને અમારી સરકાર કામગીરી કરે છે અને પરિણામો બતાવે છે. આ પ્રદર્શનના આધારે આપણા દેશમાં 60 વર્ષ બાદ - 6 દાયકા બાદ

ત્રીજી વખત સરકાર ચૂંટાઈ છે. અને આ ચૂંટણીનાં પરિણામો, ત્રીજી વખત સરકાર બનાવવાની આ ઘટનાએ સમગ્ર વિશ્વને મોટો સંદેશ આપ્યો છે.

આજે આપણે અટલજી દ્વારા આપવામાં આવેલ માનવતા, લોકશાહી અને કાશ્મીરિયતના વિઝનને વાસ્તવિકતામાં ફેરવાતા જોઈ રહ્યા છીએ

મિત્રો, લોકસભા ચૂંટણીમાં મળેલા જનાદેશનો મોટો સંદેશ સ્થિરતાનો છે. 20 વર્ષ પહેલાંનો દેશ, એટલે કે એક રીતે, તે છેલ્લી સદી હતી, આ 21મી સદી હતી, તે 20મી સદી હતી. છેલ્લી સદીના છેલ્લા દાયકામાં અસ્થિર સરકારોનો લાંબો સમયગાળો જોવા મળ્યો છે. તમારામાં એવા ઘણા યુવાનો છે જેઓ તે સમયે જન્મ્યા પણ નહોતા. તમને આશ્ચર્ય થશે કે આટલો મોટો દેશ છે અને 10 વર્ષમાં 5 વખત ચૂંટણી થઈ. એટલે કે દેશમાં ચૂંટણીઓ થતી રહી અને કોઈ કામ ન થયું. અને તે અસ્થિરતાને કારણે, તે અનિશ્ચિતતાને કારણે, જ્યારે ભારત માટે ઉડાન ભરવાનો સમય હતો, ત્યારે અમે જમીન પર બેસી ગયા. આપણે દેશ માટે ઘણું નુકસાન સહન કર્યું. એ યુગને પાછળ છોડીને ભારત હવે સ્થિર સરકારના નવા યુગમાં પ્રવેશ્યું છે. આનાથી આપણી લોકશાહી વધુ મજબૂત થઈ છે. અને જમ્મુ-કાશ્મીરના લોકો, તમે લોકોએ લોકશાહીને મજબૂત કરવામાં મોટી ભૂમિકા ભજવી છે. આજે આપણે અટલજી દ્વારા આપવામાં આવેલ માનવતા, લોકશાહી અને કાશ્મીરિયતના વિઝનને વાસ્તવિકતામાં ફેરવાતા જોઈ રહ્યા છીએ. તમે આ ચૂંટણીમાં લોકશાહીને જીત અપાવી છે. તમે છેલ્લા 35-40 વર્ષનો રેકોર્ડ તોડ્યો છે. આ દર્શાવે છે કે અહીંના યુવાનો લોકશાહી પ્રત્યે કેટલો વિશ્વાસ ધરાવે છે. અને આજે હું આ કાર્યક્રમોમાં આવ્યો છું. પણ મને લાગ્યું કે કાશ્મીરનાં મેદાનોમાં જઈને ફરી એકવાર કાશ્મીરનાં મારા ભાઈ-બહેનોનો રૂબરૂ આભાર માનું છું. તેઓએ આ ચૂંટણીમાં ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લીધો છે અને લોકશાહીનો ઝંડો ઊંચક્યો છે, તેથી જ હું તમારો આભાર માનવા આવ્યો છું. ભારતના લોકતંત્ર અને બંધારણ દ્વારા નિર્મિત માર્ગો પર ચાલીને એક નવો અધ્યાય લખવાની આ શરૂઆત છે. મને વધુ આનંદ થયો હોત જો આપણા વિપક્ષે પણ કાશ્મીરમાં આટલા ઉત્સાહ સાથે લોકશાહીની ઉજવણી કરી હોત, આટલું મોટું મતદાન થયું હોત, આ ઉત્સાહનું વાતાવરણ હતું, કાશ, મારા દેશના વિપક્ષના લોકોએ પણ મને સાથ આપ્યો હોત તો સારું થાત. જો મેં કાશ્મીરનાં ભાઈ-બહેનોનાં વખાણ કર્યાં હોત અને તેમને પ્રોત્સાહન આપ્યું હોત તો મને ખૂબ આનંદ થયો હોત. પરંતુ આવા સારા કામમાં પણ વિપક્ષોએ દેશને નિરાશ કર્યો છે.

પાકિસ્તાનના શરણાર્થીઓ, આપણા વાલ્મીકિ સમુદાય અને સફાઈ કામદારોના પરિવારોને પ્રથમ વખત સ્થાનિક સંસ્થાઓની ચૂંટણીમાં મતદાન કરવાનો અધિકાર મળ્યો છે

મિત્રો, જમ્મુ-કાશ્મીરમાં આ પરિવર્તન છેલ્લાં 10 વર્ષમાં અમારી સરકારના પ્રયાસોનું પરિણામ છે. આઝાદી પછી આપણી દીકરીઓ અને સમાજના અન્ય નબળા વર્ગના લોકોને તેમના અધિકારોથી વંચિત રાખવામાં આવ્યા હતા. સબકા સાથ, સબકા વિકાસના મંત્રને અનુસરીને અમારી સરકારે દરેકને અધિકારો અને તકો આપી છે. પાકિસ્તાનના શરણાર્થીઓ, આપણા વાલ્મીકિ સમુદાય અને સફાઈ કામદારોના પરિવારોને પ્રથમ વખત સ્થાનિક સંસ્થાઓની ચૂંટણીમાં મતદાન કરવાનો અધિકાર મળ્યો છે. વાલ્મીકિ સમાજ માટે એસસી કેટેગરીના લાભ મેળવવાની વર્ષો જૂની માંગણી પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. પ્રથમ વખત એસટી સમુદાય માટે વિધાનસભામાં બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી છે. 'પદ્દરી આદિજાતિ', 'પહારી વંશીય જૂથ', 'ગડ્ડા બ્રાહ્મણ' અને 'કોળી' આ તમામ સમુદાયોને પણ STનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે. પંચાયત, નગરપાલિકા અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં પ્રથમ વખત OBC અનામત લાગુ કરવામાં આવી છે. બંધારણ પ્રત્યે સમર્પણ શું છે? બંધારણનું તેના અક્ષર અને ભાવનામાં શું મહત્ત્વ છે? બંધારણ ભારતના 140 કરોડ દેશવાસીઓનું જીવન બદલવાની, તેમને અધિકારો આપવા અને તેમને ભાગીદાર બનાવવાની તક આપે છે. પરંતુ અગાઉ આપણને બંધારણમાં આટલો મોટો ભરોસો હતો, તેને નકારવામાં આવતો રહ્યો. દિલ્હીમાં બેઠેલા શાસકોએ તેની ચિંતા નહોતી કરી. આઝાદીનાં આટલાં વર્ષો સુધી તે કર્યું નથી. આજે હું ખુશ છું કે આપણે બંધારણમાં જીવી રહ્યા છીએ, આપણે બંધારણનો ઉપયોગ કરીને કાશ્મીરના

જીવનને બદલવાના નવા રસ્તાઓ શોધી રહ્યા છીએ. જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં આજે ભારતનું બંધારણ સાચા અર્થમાં અમલમાં આવ્યું છે. અને જેમણે હજુ સુધી બંધારણનો અમલ કર્યો નથી તે કાશ્મીરના યુવાનો, કાશ્મીરની દીકરીઓ, કાશ્મીરની જનતાના ગુનેગાર, દોષિત છે. અને મિત્રો, આ બધું એટલા માટે થઈ રહ્યું છે કારણ કે કલમ 370ની દીવાલ જેણે દરેકને વિભાજિત કરી હતી તે હવે પડી ગઈ છે.

આજે જ્યારે G-20 જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઈવેન્ટ શ્રીનગરમાં થાય છે ત્યારે દરેક કાશ્મીરીની છાતી ગર્વથી ભરાઈ જાય છે

ભાઈઓ અને બહેનો, કાશ્મીર ખીણમાં આપણે જે પરિવર્તન જોઈ રહ્યાં છીએ તે આજે આખી દુનિયા જોઈ રહી છે. હું એ લોકોને જોઈ રહ્યો છું જેઓ અહીં G-20 ગ્રુપમાં આવ્યા છે. તે દેશોના લોકો જ્યારે પણ મળે છે ત્યારે કાશ્મીરનાં પણ વખાણ કરતા રહે છે. જે રીતે આતિથ્યનો વિસ્તાર કરવામાં આવ્યો છે, લોકો તેની ખૂબ પ્રશંસા કરે છે. આજે જ્યારે G-20 જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઈવેન્ટ શ્રીનગરમાં થાય છે ત્યારે દરેક કાશ્મીરીની છાતી ગર્વથી ભરાઈ જાય છે. આજે જ્યારે અમારા બાળકો મોડી સાંજ સુધી લાલ ચોકમાં રમે છે ત્યારે દરેક ભારતીય આનંદથી ભરાઈ જાય છે. આજે, જ્યારે સિનેમા હોલ અને બજારોમાં ઉત્તેજના છે, ત્યારે દરેકના ચહેરા પર રોશની આવી જાય છે. મને થોડા દિવસો પહેલાંની એ તસવીરો યાદ છે, જ્યારે દાલ લેકના કિનારે સ્પોર્ટ્સ કારનો જબરદસ્ત શો હતો. તે શો, આખી દુનિયાએ જોયું કે આપણું કાશ્મીર કેટલું આગળ વધ્યું છે, હવે અહીં પ્રવાસનના નવા રેકોર્ડની ચર્ચા થાય છે. અને આવતીકાલે આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ છે. તે પણ પ્રવાસીઓના આકર્ષણનું કારણ બનવા જઈ રહ્યું છે. ગયા વર્ષે, મનોજજીએ કહ્યું તેમ, જમ્મુ-કાશ્મીરમાં 2 કરોડથી વધુ પ્રવાસીઓ અહીં આવ્યા છે, જે એક રેકોર્ડ બ્રેક છે. આનાથી સ્થાનિક લોકોના રોજગારને વેગ મળે છે, તે વધે છે, રોજગાર વધે છે, આવક વધે છે અને ધંધો વિસ્તરે છે.

જમ્મુ-કાશ્મીરની નવી પેઢી કાયમી શાંતિ સાથે જ જીવશે. જમ્મુ-કાશ્મીરે જે પ્રગતિનો માર્ગ પસંદ કર્યો છે તેને અમે વધુ મજબૂત કરીશું

મિત્રો, આ નવી ઊર્જા, આ નવો ઉત્સાહ અને આ માટે તમે બધા અભિનંદનને પાત્ર છો. પરંતુ શાંતિ અને માનવતાના દુશ્મનોને જમ્મુ-કાશ્મીરની પ્રગતિ પસંદ નથી. આજે તેઓ જમ્મુ-કાશ્મીરના વિકાસને રોકવા અને અહીં શાંતિ સ્થપાય નહીં તે સુનિશ્ચિત કરવાનો છેલ્લો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. સરકારે તાજેતરની આતંકવાદી ઘટનાઓને ખૂબ ગંભીરતાથી લીધી છે. ગૃહમંત્રીએ જમ્મુ-કાશ્મીર પ્રશાસનની સાથે તમામ વ્યવસ્થાઓની સમીક્ષા કરી છે. હું તમને ખાતરી આપું છું કે અમે જમ્મુ-કાશ્મીરના દુશ્મનોને પાઠ ભણાવવામાં કોઈ કસર છોડીશું નહીં. જમ્મુ-કાશ્મીરની નવી પેઢી કાયમી શાંતિ સાથે જ જીવશે. જમ્મુ-કાશ્મીરે જે પ્રગતિનો માર્ગ પસંદ કર્યો છે તેને અમે વધુ મજબૂત કરીશું. ફરી એક વાર હું તમને બધાને આ અનેક વૈવિધ્યસભર નવા પ્રોજેક્ટ્સ માટે અભિનંદન આપું છું અને આવતીકાલે શ્રીનગરની ધરતી પરથી સમગ્ર વિશ્વને આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસનો સંદેશ મોકલવામાં આવશે, આનાથી વધુ શુભ અવસર કયો હોઈ શકે? મારું શ્રીનગર ફરી એકવાર વિશ્વમંચ પર ચમકશે. હું તમને બધાને ખૂબ ખૂબ શુભેચ્છા પાઠવું છું.

ખૂબ ખૂબ આભાર!

દુનિયાના સૌથી સુંદર સંગ્રહાલય ૨૦૨૪માં હવે સ્મૃતિવન ભૂકંપ સંગ્રહાલય, ભુજને મળ્યું સ્થાન

ગુજરાત માટે ગૌરવની ક્ષણમાં વધુ એક યશકલગી ઉમેરાઈ છે. ધ યુનાઇટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઇઝેશન (યુનેસ્કો) દ્વારા આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઈન ક્ષેત્રના પ્રતિષ્ઠિત એવોર્ડની જાહેરાત કરવામાં આવી છે. જેમાં ભુજના સ્મૃતિ વન ભૂકંપ મેમોરિયલને વિશ્વના ૭ સુંદર મ્યુઝિયમની યાદીમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. ભારતના કોઈ મ્યુઝિયમને પ્રથમવાર આ પ્રકારે સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને સંરક્ષણની અભિવ્યક્તિ માટે વૈશ્વિક માન્યતા પ્રાપ્ત થયેલી છે. વિશ્વ વર્ષ ૨૦૨૪માં વિશ્વના સૌથી સુંદર મ્યુઝિયમમાં ભુજના સ્મૃતિ વન ઉપરાંત ચીનના એ-ફોર આર્ટ મ્યુઝિયમ, ઇજીપ્તના ગ્રાન્ડ ઇજિપ્તિયન મ્યુઝિયમ, જાપાનના સિમોસ આર્ટ મ્યુઝિયમ, નેધરલેન્ડ્સના પલેઈઝ હેત લૂ, ઓમાનના ઓમાન એક્રોસ એજીસ મ્યુઝિયમ, પોલેન્ડના પોલિશ હિસ્ટ્રી મ્યુઝિયમનો પણ સમાવેશ કરાયો છે. વર્ષ ૨૦૦૧માં વિનાશક ભૂકંપનો ભોગ બનનારા લોકોની સ્મૃતિમાં- કચ્છના લોકોની ખુમારીને વંદન રૂપે આ મ્યુઝિયમનું નિર્માણ કરાયું છે. ભૂજિયા ડુંગર પર હજારો વૃક્ષોની હરિયાળી વચ્ચે ૪૭૦ એકરમાં આ મ્યુઝિયમનું નિર્માણ કરાયું છે. ૧૧૫૦૦ ચોરસ મીટર વિસ્તારમાં ફેલાયેલા સ્મૃતિ વન મ્યુઝિયમમાં સાત વિભાગો છે. આ વિભાગોમાં પુનઃજન્મ, પુનઃપ્રાપ્તિ, પુનઃસ્થાપના, પુનઃનિર્માણ, પુનઃવિચાર, પુનઃજીવન અને નવીનીકરણ એમ સાત વિષયો છે.

છેલ્લાં દસ વર્ષમાં રેલવે અકસ્માતોની સરેરાશ સંખ્યા વર્ષે ઘટીને ૬૮ થઈ

વર્ષ ૨૦૦૦-૦૧માં ૪૭૩ ટ્રેન અકસ્માતો થયા હતા, જ્યારે ૨૦૨૨-૨૩માં આ અકસ્માતોની સંખ્યા ઘટીને ૪૦ થઈ ગઈ હતી

2001થી 2012 વચ્ચે શ્રેણીબદ્ધ અકસ્માત થયા હતા : સરકારી ડેટા અનુસાર ભારતીય રેલવેએ છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોમાં સુરક્ષાને લગતાં ઘણાં પગલાં અમલમાં મૂક્યાં છે. જેના કારણે રેલવે કામગીરી દરમિયાન સલામતીમાં નોંધપાત્ર સુધારો થયો છે. ખાસ કરીને નવાં પગલાંને કારણે દર વર્ષે અકસ્માતોની સંખ્યામાં ઘટાડો થયો છે. સરકારી આંકડા દર્શાવે છે કે છેલ્લા બે દાયકામાં ભારતમાં રેલવે અકસ્માતોમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે. જ્યારે વર્ષ 2000-01માં 473 ટ્રેન અકસ્માતો થયા હતા જ્યારે 2022-23માં આ અકસ્માતોની સંખ્યા ઘટીને 40 થઈ ગઈ હતી. આ આંકડા દર્શાવે છે કે 2004થી 2014ના દાયકા દરમિયાન દર વર્ષે સરેરાશ 171 રેલ અકસ્માતો થયા હતા. તે જ સમયે, 2014થી 2024ના દાયકામાં રેલવે અકસ્માતોની સરેરાશ સંખ્યા દર વર્ષે ઘટીને 68 થઈ ગઈ છે.

છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં કેટલો ખર્ચ થયો ?

છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં રાષ્ટ્રીય રેલવે દ્વારા સુરક્ષાના નામે કુલ રૂ. 1,08,742.57 કરોડનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે. વર્ષ 2017-18માં રૂપિયા 17,259.53 કરોડ, 2018-19માં રૂપિયા 19,595.63 કરોડ, 2019-20માં રૂપિયા 16,799.61 કરોડ, 2020-21માં રૂપિયા 27,713.31 કરોડ અને વર્ષ 2021-22માં 27,374.49 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.

1. નેશનલ રેલ કન્ઝર્વેશન ફંડ : નેશનલ રેલ કન્ઝર્વેશન ફંડ વર્ષ 2017-18માં રજૂ કરવામાં આવ્યા બાદ કેટલીક બાબતો નવી સામે આવી હતી. ફંડમાં પાંચ વર્ષ માટે 1 લાખ કરોડ રૂપિયાની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. આમાં રિપ્લેસમેન્ટ, રિનોવેશન અને ક્રિટિકલ એસેટ્સમાં સુધારો સામેલ છે. 2017-18થી 2021-22 સુધીમાં, RRSK હેઠળ વિવિધ કામો પર 1.08 લાખ કરોડ ખર્ચવામાં આવ્યા હતા. સરકારે RRSKને વર્ષ 2022-23માં વધુ પાંચ વર્ષ માટે લંબાવ્યો. આ માટે 45 હજાર કરોડ રૂપિયાના બજેટની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.

2. કવચ સિસ્ટમ : કવચ સિસ્ટમને નેશનલ ઓટોમેટિક ટ્રેન પ્રોટેક્શન (ATP) સિસ્ટમ તરીકે અપનાવવામાં આવી છે. આર્મર સિસ્ટમ લોકો પાઇલટને ટ્રેનમાં આપોઆપ બ્રેક લગાવવામાં મદદ કરે છે. ખાસ વાત એ છે કે તેની મદદથી ખરાબ હવામાનમાં પણ ટ્રેનને સુરક્ષિત રીતે ચલાવવામાં મદદ મળે છે.

3. ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ: રેલવેની કામગીરીને વધુ સરળ બનાવવા માટે 6,586 સ્ટેશનોમાં ઈલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ (EI) સુવિધા પૂરી પાડવામાં આવી છે. આ સિવાય વ્યસ્ત માર્ગો પર ઓટોમેટિક બ્લોક સિગ્નલિંગ (ABS) સુવિધા આપવામાં આવી છે. કુલ 4,111 રેલવે કિલોમીટર (RKM) ABS સુવિધા સાથે જોડાયેલાં હતાં. 31 ઓક્ટોબર, 2023 સુધીમાં 11,137 દરવાજા સિગ્નલ સાથે જોડાયેલા હતા. વધુમાં, જાન્યુઆરી 2019 સુધીમાં બ્રોડગેજ માર્ગો પરના તમામ

માનવરહિત લેવલ ક્રોસિંગને નાબૂદ કરવામાં આવ્યાં હતાં

4. વિજિલન્સ કંટ્રોલ ડિવાઇસ : લાકો પાઇલટોની સતર્કતાની ખાતરી કરવા માટે તમામ લોકોમોટિવ્સ હવે વિજિલન્સ કંટ્રોલ ડિવાઈસ (VCD)થી સજ્જ છે. આ ઉપરાંત, ધુમ્મસ પ્રભાવિત વિસ્તારોમાં પાઇલટ્સને જીપીએસ આધારિત ફોગ સેફ્ટી ડિવાઇસ (એફએસડી) આપવામાં આવ્યાં છે.

5. એડવાન્સ્ડ ટ્રેક રેકોર્ડિંગ કાર : અલગ-અલગ સ્થળોએ રેલવે ટ્રેકની સુરક્ષા માટે એડવાન્સ્ડ ટ્રેક રેકોર્ડિંગ કાર રજૂ કરવામાં આવી છે. આનાથી રેલવેના કામકાજમાં નવી ક્રાંતિ આવી ચૂકી છે. 31 મે 2023 સુધીમાં 6,609 સ્ટેશનો પર સંપૂર્ણ ટ્રેક સર્કિટિંગ સુવિધા પૂરી પાડવાની યોજના હતી. જોકે કેટલાંક સ્ટેશનો હજુ સુધી આ સુવિધાથી વંચિત રહી ગયા છે. ટ્રેક સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા અને ખામીઓ શોધવા માટે ટ્રેનોના અલ્ટ્રાસોનિક પરીક્ષણ પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

6. બ્રિજ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ : રેલવે પુલોની સુરક્ષાને મજબૂત કરવા માટે બ્રિજ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ અમલી છે. આ સિસ્ટમને વેબ-આધારિત IT એપ્લિકેશન તરીકે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે. તેનો કોઈ પણ સમયે ઉપયોગ કરી શકાય છે. પુલોના નિરીક્ષણ માટે સતત જળસ્તરનું નિરીક્ષણ, ડ્રોન નિરીક્ષણ અને નદીના પટનું 3D સ્કેનિંગ જેવી નવી ટેકિનકો પણ રજૂ કરવામાં આવી ચૂકી છે. આ ઉપરાંત, અદ્યતન ટેક્નોલોજી જેમ કે રોલિંગ સ્ટોક સિસ્ટમ (OMRS) અને વ્હીલ ઇમ્પેક્ટ લોડ ડિટેક્ટર (WILD)ને રેલવે ટ્રેકની જાળવણી માટે અપનાવવામાં આવી છે.

7. કોચની ફેરબદલી : પરંપરાગત ICF ડિઝાઇન કોચને LHB ડિઝાઇન કોચ સાથે બદલવાની કામગીરી ચાલી રહી છે.

સુરક્ષા સંબંધિત કામોને પ્રાથમિકતા

સુરક્ષા સંબંધિત કામો પર ખર્ચમાં 2.5 ગણો વધારો થયો છે. વર્ષ 2004થી 2014 દરમિયાન 70,273 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે વર્ષ 2014થી 2024 દરમિયાન આ ખર્ચ 1.78 લાખ કરોડ રૂપિયા થઈ ગયો છે.

ટ્રેક રિનોવેશન પર બજેટમાં 2.33 ગણો વધારો કરવામાં આવી ચૂક્યો છે. 2004થી 2014ની વચ્ચે ટ્રેકના નવીનીકરણ પાછળ 47,018 કરોડ રૂપિયા ખર્ચવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે 2014થી 2024 વચ્ચે 1,09,659 કરોડ રૂપિયા ખર્ચ કરવામાં આવી ચૂક્યા છે. વેલ્ડિંગ ખામીના બનાવોમાં 87 ટકાનો ઘટાડો થયો છે. જ્યાં 2013-14માં આવી 3,699 ઘટનાઓ બની હતી, જ્યારે 2023-24માં તેમની સંખ્યા ઘટીને 481 થઈ ગઈ છે. લેવલ ક્રોસિંગ (LCs) દૂર કરવાની કિંમત 6.4 ગણી વધી છે. 2004થી 2014 સુધીમાં આ કામ માટે 5,726 કરોડ રૂપિયા ખર્ચવામાં આવ્યા હતા. વર્ષ 2014થી 2024 દરમિયાન કુલ 36,699 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે. માનવરહિત ક્રોસિંગની સંખ્યામાં 100 ટકાનો ઘટાડો થયો છે. 31 માર્ચ 2014ના રોજ તેની સંખ્યા 8,948 હતી. 1 જાન્યુઆરી, 2019 સુધીમાં તેમની સંખ્યા શૂન્ય થઈ ગઈ હતી. ટૂંકમાં હવે માનવ વગરનાં કોઈ ક્રોસિંગ રહ્યાં નથી. રોડ ઓવરબ્રિજનું બાંધકામ 2.9 ગણું વધ્યું છે. વર્ષ 2004થી 2014 દરમિયાન તેની સંખ્યા 4,148 હતી. વર્ષ 2014થી 2024 દરમિયાન તેની સંખ્યા વધીને 11,945 થઈ ગઈ છે. પુલના પુનઃનિર્માણનો ખર્ચ બમણો થયો છે. વર્ષ 2004થી 2014 દરમિયાન આ કામો પાછળ કુલ 3,919 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે વર્ષ 2014થી 2024 દરમિયાન 8,008 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ્સની સંખ્યામાં 3.5 ગણો વધારો થયો છે. 2004 અને 2014 વચ્ચે કુલ ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગની સંખ્યા 837 હતી જે 2014 અને 2024ની વચ્ચે તેમની સંખ્યા વધીને 2,964 થઈ છે. એકંદરે રેલવેની સ્થિતિને સુધારવા, સુરક્ષાને વધારવા અને યાત્રીઓની સુવિધા વધારવા પર સતત ભારે મૂકવામાં આવ્યો છે. ભારતમાં રેલવેને સર્વોચ્ચ પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી રહી છે.

રાષ્ટ્રની એકતા અને અખંડિતતા માટે ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જીએ કાશ્મીર માટે આપેલ બલિદાનની જીવનગાથા

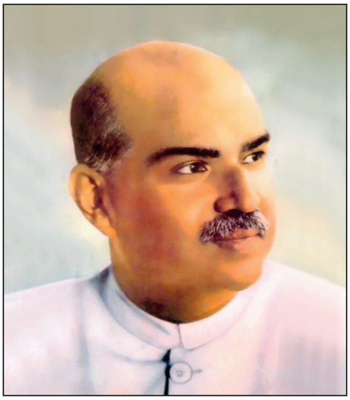

ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી આદર્શ શિક્ષણશાસ્ત્રી

સ્વભાવથી તેઓ શિક્ષણ ક્ષેત્રના માણસ હતા. તેત્રીસ વર્ષની ઉંમરમાં જ કોલકાતા વિશ્વ વિદ્યાલયના ઉપકુલપતિ બન્યા હતા. તેમના પિતા આશુતોષ મુખર્જી આ વિશ્વ વિદ્યાલયના ઉપકુલપતિ રહી ચૂક્યા હતા. તેમણે પિતાનો વારસો બરાબર જાળવ્યો, ભારતની સૌથી જૂની યુનિવર્સિટીના તેઓ સૌથી નાની વયના ઉપકુલપતિ હતા. પરંતુ નિર્ભયતા, રચનાત્મક અભિગમ, સુસ્પષ્ટ કલ્પનાશક્તિ અને યોગ્ય આયોજન તથા વ્યવહારુ નીતિઓ દ્વારા તેમણે શિક્ષણક્ષેત્રે નવા નવા પ્રયોગો કર્યા. પરિણામે કોલકાતા યુનિવર્સિટી દેશની એક અગ્રગણ્ય યુનિવર્સિટી બની ગઈ. ૧૯૩૪થી ૧૯૩૮ના ટૂંકા સમયમાં તેમણે પ્રાધ્યાપકો, વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષણશાસ્ત્રીઓની અપૂર્વ ચાહના પ્રાપ્ત કરી. તેઓ ગોખણિયા શિક્ષણપદ્ધતિથી વિરુદ્ધ હતા. માત્ર નોકરી મેળવવાની દૃષ્ટિથી ભણતર, થોડા વિષયોની માહિતી વિદ્યાર્થીના મનમાં ઠાંસી ઠાંસીને ભરવી, આપણી મૃત્યુંજયી સંસ્કૃતિને ભુલાવી દે એવું શિક્ષણ વગેરે તેમને અભિપ્રેત નહોતું. તેમણે વારંવાર ઘોષણા કરી કે, માત્ર નોકરીની લાયકાત જ નહીં પણ વ્યક્તિનો સર્વાંગીણ વિકાસ તથા તેના મન, બુદ્ધિ અને આત્માનો સંતુલિત વિકાસ અને નૈતિક ઉન્નતિ જ શિક્ષણનો સાચો ઉદ્દેશ્ય છે. એમનો મંત્ર હતો કે, વિદ્યાર્થીના મનમાં આપણા રાષ્ટ્ર, આપણો ઇતિહાસ, આપણી સંસ્કૃતિ અને સભ્યતા પ્રત્યે શ્રદ્ધા જાગે તેવું શિક્ષણ આપવું જોઈએ. આ શ્રદ્ધાનો આધુનિક યુગના જ્ઞાન, વિજ્ઞાન સાથે મેળ બેસાડીને વિદ્યાર્થીને સમર્થ નાગરિક બનાવવાની અને આપણા ગૌરવમય અતીતને અનુરૂપ ભવ્ય ભારતના નિર્માણ માટે સક્ષમ બનાવવાનો સંકલ્પ હતો.

હિન્દુ મહાસભા અને ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી

ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી જેવી વ્યક્તિ રાજકારણમાં આવે ત્યારે ત્યાં પણ સાંસ્કૃતિક સંકલ્પના સાકાર કરવાનું લક્ષ્ય હોય એ સ્વાભાવિક છે. કદાચ આ વિચારને લીધે તેમણે હિન્દુ મહાસભાનું માધ્યમ અપનાવ્યું અને તેના અખિલ ભારતીય અધ્યક્ષપદ સુધી પહોંચ્યા. ગાંધીજીએ ખિલાફત આંદોલનને સમર્થન આપ્યું ત્યારે તેમણે જબરજસ્ત વિરોધ કરીને ચેતવણી આપી કે, આ રીતે ભાઈચારો પેદા નહીં થાય પણ મઝહબી કટ્ટરતાને પ્રોત્સાહન મળશે. નોઆખલીમાં હિન્દુઓની થયેલી કત્લેઆમ પછી ગાંધીજીને આ વાત સમજાઈ. ૧૯૪૬નાં સીધા પગલાં વખતે બંગાળમાં થયેલી હિન્દુઓની હત્યા વખતે તેઓ હિન્દુઓની મદદે દોડ્યા. તેમને સંગઠિત બનાવવાની કોશિશો કરી. ભારત સ્વતંત્ર થયું ત્યારે પહેલી વચગાળાની (બંધારણ રચાય અને ચૂંટણી થાય તે દરમ્યાનની) સરકારમાં મંત્રી બનવા કોંગ્રેસે તેમને નિમંત્રણ આપ્યું. વિરોધ પક્ષ અને તેમાં પણ હિન્દુ મહાસભાના નેતા હોવા છતાં તેમને નિમંત્રણ અપાય તે જ તેમની શ્રેષ્ઠતાનો પુરાવો છે.

હિન્દુઓની સલામતી મુદ્દે નહેરુ મંત્રીમંડળમાંથી રાજીનામું

વિભાજનમાં અડધા ઉપરાંતનું બંગાળ પાકિસ્તાનમાં ગયું હતું, ત્યાંના હિન્દુઓની સલામતી વિશે અપાયેલી ખાતરીઓ તરફ નહેરુ સરકાર આંખ- મિંચામણાં કરતી હતી. નહેરુ-લિયાકત સમજૂતીનો તેમણે વિરોધ કર્યો અને તા. ૮ એપ્રિલ - ૧૯૫૦ના દિવસે મંત્રીમંડળમાંથી રાજીનામું આપી દીધું. મંત્રીમંડળમાં રહ્યા હોત અને પં. નહેરુને સાથ આપ્યો હોત તો લાંબો સમય સત્તાસુખ માણી શક્યા હોત પણ ડૉ. મુખર્જી ચાપલૂસ નેતા નહોતા. સદનમાં પં. નહેરુના દરેક કારનામા સામે દીવાલ બનીને ખડા થઈ જતા. નહેરુને જવાબ આપવાનું ભારે પડી જતું. તેમણે સરકારમાંથી રાજીનામું આપીને નવો રાષ્ટ્રીય પક્ષ સ્થાપવાની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી. તેમનો જૂનો પક્ષ હિન્દુ મહાસભા હતો જ પરંતુ ડૉ. મુખર્જીએ કહ્યુ કે, આઝાદી પછી આ દેશમાં વસતો દરેક વ્યક્તિ ભારતનો નાગરિક બને છે તેથી રાજકીય પક્ષ કોઈની ધર્મ, પંથ, જાતિ, પ્રાંત વગેરે આધારે અવગણના ન કરી શકે.

સર્વસમાવેશક પક્ષ જ સર્વાંગીણ વિકાસ દેશનો અને પોતાનો કરી શકે. આ લક્ષ સાથે તેઓ અનેક લોકોને મળ્યા.

રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘનો વિચાર અને જનસંઘની સ્થાપના

આર.એસ.એસ.ના દ્વિતીય સરસંઘચાલક શ્રી ગુરુજી (માધવરાવ સદાશિવરાવ ગોલવલકર) સાથેની તેમની મુલાકાતો પરિણામદાયી રહી. હિન્દુ રાષ્ટ્રનો મુદ્દો ડો. મુખર્જીએ સ્વીકાર્યો. હિન્દુ રાષ્ટ્ર બનાવવાનું નથી. તે તો અનાદિકાળથી અસ્તિત્વમાં છે જ એને મજબૂત બનાવવું અને એ રીતે મૂળભૂત સાંસ્કૃતિક પ્રવાહમાં સમગ્ર દેશને તરબોળ કરીએ તો આપણી ધરતી, આપણી સંસ્કૃતિ, આપણી પરંપરાને અનુકૂળ રાષ્ટ્રીય માળખું રચાય. શ્રી ગુરુજીએ એમની વાત બરાબર સાંભળ્યા પછી કહ્યું કે, હું તમને આંશિક રીતે મદદરૂપ થઈ શકું, થોડા ઘડાયેલા વિચારશીલ કાર્યકર્તા હું આપીશ. તે પક્ષનું સંગઠન રચવામાં મદદરૂપ થશે તેમ છતાં અમે ઇચ્છીએ ત્યારે તેમને પાછા પણ બોલાવી શકીશું. આ સિવાય સંઘ સીધી રીતે કે બીજી કોઈ રીતે રાજકારણ સાથે નહીં સંકળાય. કોઈ રાજકીય પક્ષનું અવલંબન લઈને સામાજિક - સાંસ્કૃતિક સંગઠન ચાલી ન શકે. આ મુદ્દે સંમતિ સધાયા પછી પં. દીનદયાળ ઉપાધ્યાય, શ્રી અટલ બિહારી બાજપાઈ, ડો. ભાઈ મહાવીર, શ્રી સુંદરસિંહ ભંડારી, શ્રી યજ્ઞદત્તા શર્મા, શ્રી જગન્નાથરાવ જોશી, શ્રી કુશાભાઉ ઠાકરે, ગુજરાતમાં વસંતભાઈ ગજેન્દ્ર ગડકર, મહારાષ્ટ્રમાં વસંત ભાગવત જેવા પ્રચારક કક્ષાના કાર્યકર્તાઓ - એકસાથે નહીં પણ જરૂર પડી તેમ આપ્યા.

આ રીતે ઓક્ટોબર - ૧૯૫૧માં ભારતીય જનસંઘની સ્થાપના થઈ. એક એવો પક્ષ જેના મૂળમાં ભારત હોય, આર્થિક - સામાજિક રીતે ભારતને અનુકૂળ હોય, ભારતના મૂળભૂત દર્શનનો સ્વીકાર કરતો હોય અને તેનું આરોપણ શાસનશૈલીમાં પણ કરવા માંગતો હોય છતાં વિશ્વમાં જ્ઞાન વિજ્ઞાનના થઈ રહેલા વિકાસ સાથે કદમ મિલાવવાની ક્ષમતા ધરાવતો હોય, સંકુચિત ન હોય પણ સર્વસમાવેશક હોય તેવો પક્ષ દેશને આપ્યો. ૧૯૫૧ની પહેલી ચૂંટણીમાં જ લોકસભામાં ૩ સાંસદો અને લગભગ ૬ ટકા મત મેળવીને તે માન્ય પક્ષ બન્યો. હિન્દુ મહાસભાના ૪ અને રામરાજ્ય પરિષદના પણ ૩ સદસ્યો હતા. ડૉ.મુખર્જીએ કેટલાક સક્ષમ અપક્ષો તથા અનુકૂળ વિચારના રાજકીય સાંસદો સાથે સંસદમાં 'નેશનલ ડેમોક્રેટિક પાર્ટી' બનાવી અને જોતજોતામાં તેના ૩૨ (બત્રીસ) સભ્યો થઈ ગયા. એક સંયુક્ત કાર્યક્રમ ઘડી કાઢ્યો. વિરોધ પક્ષ તરીકે માન્યતા અને અધિકાર પ્રાપ્ત કરવા ઓછામાં ઓછા ૫૦ સભ્યો જોઈએ. પ્રજા સમાજવાદી પક્ષના અશોક મહેતાએ ડેમોક્રેટિક મોરચાને ટેકો જાહેર કરતાં એ કમી પૂરી થઈ અને ડૉ.મુખર્જી પહેલી ચૂંટણી પછી બનેલી લોકપ્રિય સરકારમાં વિરોધ પક્ષના માન્ય નેતા બન્યા. સૌને સાથે રાખીને દેશની ઉન્નતિ માટે ગઠબંધનનું રાજકારણ શરૂ કરવાનો યશ પણ ડૉ.મુખર્જીને જ મળે છે.

'આઈ વીલ ક્રશ ધીસ ક્રશિંગ મેન્ટાલિટી' - ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી

આ મોરચો પં. નહેરુના માથાનો દુખાવો બની ગયો હતો. ડૉ.મુખર્જીના તીખા સવાલોના જવાબ આપવાનું પં. નહેરુને મુશ્કેલ લાગતું હતું. કાશ્મીરમાં આજે સિયાચીન તરીકે ઓળખાતી પટ્ટી ઉપર ચીને કબજો કર્યો તેના વિરોધ વખતે પં. નહેરુએ સંસદમાં કહ્યું કે, ત્યાં તો ઘાસનું તણખલું ઊગતું નથી. ડૉ.શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી અને મહાવીર ત્યાગીએ ત્યારે સણસણતો સવાલ કર્યો કે, આપના અને મારા માથા ઉપર એકેય વાળ નથી (ત્રણેયને ટાલ હતી) તેથી શું આપણે માથાં કપાવી નાંખીશું ? ગુસ્સે થયેલા પં. નહેરુએ સંસદમાં એકવાર કહ્યું કે, 'આઈ વીલ ક્રશ યુ એન્ડ યોર જનસંઘ' (હું તમને અને તમારા જનસંઘને કચડી નાંખીશ) ડૉ.મુખર્જીએ સામો હુંકાર કર્યો 'આઈ વીલ ક્રસ ધીસ ક્રશીંગ મેન્ટાલિટી' (હું આ કચડી નાંખવાની માનસિકતાને જ કચડી નાંખીશ) પં. નહેરુએ તેમની માફી માંગવી પડી હતી. વિપક્ષ એટલે માત્ર વિરોધ કરવો એવી ભૂમિકા ક્યારેય નહોતી રહી. એકવાર નાણાંમંત્રી શ્રી સી.ડી. દેશમુખની એક દરખાસ્તનો જબરજસ્ત વિરોધ થયો. કોંગ્રેસના સાંસદો પણ મૂંગા બેસી રહ્યા ત્યારે મુખર્જીએ દરખાસ્ત શા માટે દેશના હિતમાં છે તેની તર્કબદ્ધ દલીલો કરીને સૌને આશ્ચર્યમાં પાડી દીધા હતા. વિરોધ પક્ષના નેતા થઈને સત્તાધારી પક્ષનો બચાવ કેમ? એવો સવાલ કોઈકે કર્યો ત્યારે ડો. મુખર્જીનો સવાલ હતો કે, આપણી રાજનીતિ દેશ અને પ્રજાની વિરોધી તો ન હોઈ શકે ને? સરકાર કંઈપણ સારું કામ કરતી હોય તો તેને ટેકો આપવો એ જ દેશહિતમાં ગણાય. સરકારે પણ વિરોધપક્ષની આવી દરખાસ્ત પ્રત્યે સહાનુભૂતિનું વલણ જ અખત્યાર કરવું જોઈએ. એ જ સાચી લોકશાહી છે. આ વ્યવસ્થા લોકો માટે છે અને લોકોએ તેમના હિતમાં કામ કરવા આપણને પ્રતિનિધિ રૂપે ચૂંટ્યા છે.

'આપ કાશ્મીર કે લિયે પસીના બહાઈએ, હમ આપકે લિયે ખૂન કા કતરા-કતરા બહા દેંગે'

દેશની એકતા અને અખંડિતતા માટે ડૉ.શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જીએ મોત સ્વીકાર્યું. સમાધાન ન કર્યું. કાશ્મીરનો, કલમ - ૩૭૦ મુજબ અલગ દરજ્જો તેમને માન્ય ન હતો. કાશ્મીરનું અલગ બંધારણ, અલગ ધ્વજ, ભારતને સમાંતર વડાપ્રધાન (વજીરે આઝમ) અને રાષ્ટ્રપતિ (સદરે રિયાસત)ના હોદ્દા તેમને માન્ય નહોતા. લદ્દાખના નેતા શ્રી કુશક બકુલાએ કાશ્મીરના ભારત સાથેના સંપૂર્ણ વિલીનીકરણને સમર્થન આપ્યું. તે પહેલાં જમ્મુ-કાશ્મીર પ્રજા પરિષદે આ માંગણી સાથે આંદોલન આરંભ્યું હતું. પં.પ્રેમનાથ ડોગરા તેના પ્રમુખ હતા, તેના સંઘર્ષના ત્રણ તબક્કા હતાઃ એક - ૧૯૪૮નો, બીજો ૧૯૫૦-૫૧ અને ત્રીજો ૧૯૫૧-૫૩નો. ડૉ.મુખર્જીની આગેવાની હેઠળ ભારતીય જનસંઘે તેને સમર્થન આપ્યું હતું. ''એક દેશમેં દો વિધાન (બંધારણ), દો નિશાન (ધ્વજ), દો પ્રધાન નહીં ચલેંગે, નહીં ચલેંગે'' નો નારો સમગ્ર દેશમાં બુલંદ બન્યો હતો.

સન ૧૯૫૨માં પ્રજા પરિષદે યોજેલો સત્યાગ્રહ ઘણી રીતે અદ્વિતીય હતો. સરકારે તેને કચડી નાંખવા ભરપૂર કોશિશ કરી. પરિષદની માંગણી માત્ર સંપૂર્ણ વિલીનીકરણની હતી. કોઈ આર્થિક કે પક્ષીય માંગ ન હતી. ધરપકડનો દોર ચાલ્યો. પં. પ્રેમનાથ ડોગરાને કારાવાસમાં ધકેલ્યા. ૧૮ મહિનાના જેલવાસ પછી મુક્ત થયેલા પં. ડોગરાને ડૉ.મુખર્જીએ કહેવડાવ્યું કે, સમગ્ર દેશને તમારી જબાનમાં કાશ્મીરની વાત સમજાવો. આમંત્રણ સ્વીકારીને પ્રેમનાથ ડોગરા આવ્યા અને સમગ્ર ભારતમાં ઘૂમી વળ્યા. તેમની જોશીલી જબાન અને તકિયા કલામ જેવું એક વાક્ય આજે પણ કાનમાં ગુંજે છે. 'આપ કાશ્મીર કે લિયે પસીના બહાઈએ, હમ આપકે લિયે ખૂન કા કતરા કતરા બહા દેંગે.'

૧૯૫૨ના ઓગસ્ટમાં પ્રજા પરિષદે ફરીથી સંપૂર્ણ વિલીનીકરણનો ઠરાવ એક ભવ્ય અને ઐતિહાસિક અધિવેશનમાં કર્યો. આ ઠરાવમાં એવી સ્પષ્ટ ચેતવણી હતી કે, કાશ્મીર ખીણના લોકોને (શેખ અબ્દુલ્લા અને તેના ખાંધિયા મુસલમાનો) રસ ન હોય તો જમ્મુ અને લદ્દાખ સંપૂર્ણ વિલીનીકરણ સાધશે. દેશભરમાં થયેલા ડૉ.મુખર્જી, વી. જી. દેશપાંડે અને પ્રેમનાથ ડોગરાના ઝંઝાવાતી પ્રવાસે જમ્મુમાં લડાયક માનસિકતા પેદા કરી. ડિસેમ્બર, ૧૯૫૨ના અંતમાં નારો લાગ્યોઃ 'વિલીનીકરણ નહિ, તો કર નહિ' સેંકડોની સંખ્યામાં મુસ્લિમો પણ આ આંદોલનમાં જોડાતાં પં.નહેરુ અને શેખ અબ્દુલ્લાએ ફેલાવેલા કોમવાદના ગુબ્બારાની હવા નીકળી ગઈ. પછી આંદોલનકારીઓ સામે જુલમો સિતમનો દોર ચાલ્યો. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી ખૂબ વ્યથિત હતા. રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘે પણ ૧૯૫૩ના માર્ચમાં અખિલ ભારતીય પ્રતિનિધિ સભામાં દમનકારી પગલાં વખોડી કાઢતો ઠરાવ કર્યો. પ્રજા પરિષદની ન્યાયી માંગણી સ્વીકારવાની માંગણી કરી. ત્યારે કાશ્મીર જાણે અલગ દેશ હોય એ રીતે ત્યાં જવા પરમિટ લેવી પડતી. આ પરમિટ પ્રથા ભારતની નહેરુ સરકારે લાદી હતી. ડૉ.મુખર્જીએ એનો ભંગ કરીને કાશ્મીરમાં પ્રવેશવાની ઘોષણા કરી. કાનપુર ખાતે ચાલી રહેલા જનસંઘના અધિવેશનમાં પ્રજા પરિષદનું પ્રતિનિધિમંડળ તેમને મળ્યું તે પછી આ ઘોષણા થઈ હતી. ડૉ.મુખર્જીએ ભારતના વડાપ્રધાન અને કાશ્મીરના વજીરે આઝમ (મુખ્યમંત્રી) શેખ અબ્દુલ્લાને તેની જાણ કરી. અબ્દુલ્લાએ જવાબ આપ્યો કે, તમારા આવવાથી કોઈ ફરક નહીં પડે. ડૉ.મુખર્જીએ જમ્મુ કાશ્મીરની પરિસ્થિતિનો અભ્યાસ કરવા માટે ત્યાં જવા માંગુ છું એમ કહ્યું હતું. ઉશ્કેરાટ ઘટે તેવા પ્રયત્નો કરવા કાશ્મીર આવું છું. આપને પણ મળવું છે એવું લખ્યું હતું પણ શેખ અબ્દુલ્લાએ ઇન્કાર કર્યો. ડૉ.મુખર્જીએ કહ્યું કે, શેખ સાહેબ ન મળવું હોય તો ન મળે. હું તો જઈશ. ૧૯૫૩ના મે મહિનાની ૧૧મી તારીખે તેમણે પંજાબથી માધોપુર જઈ રાવી નદીનો પુલ ઓળંગવાનો પ્રયાસ કર્યો ત્યારે સંઘના તત્કાલીન સરસંઘચાલક શ્રી ગુરૂજીએ તાર કરીને તેમને કાશ્મીર ન જવા સલાહ આપી હતી, પણ એ તાર પહોંચે તે પહેલાં તેઓ રવાના થઈ ચૂક્યા હતા. શ્રી ગુરૂજીને કદાચ અણસાર આવી ગયો હતો કે, કંઈક ખોટુ થઈ રહ્યું છે. શ્યામાપ્રસાદજી કાશ્મીરથી પાછા નહીં આવે.

પરમિટ પ્રથા ભારતે શરૂ કરી હતી. તેના ભંગ સામે ભારત સરકારે જ પગલાં લેવાં જોઈએ. સૌ માનતા હતા કે, પંજાબમાં જ તેમની ધરપકડ થશે પણ સૌના આશ્ચર્ય વચ્ચે નહેરુ સરકારે તેમને રોકયા નહીં. માધોપુરનો પુલ પાર કરતાં જ જમ્મુ કાશ્મીર સરકારે તેમની ધરપકડ કરી. ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતનું કાર્યક્ષેત્ર ત્યારે જમ્મુ-કાશ્મીર સુધી પહોંચતું ન હતું. મતલબ એ કે ભારતના ન્યાયતંત્રની પહોંચ બહાર તેમને ધકેલવામાં આવ્યા અને એક સાજા સારા સ્વસ્થ નેતાનું શબ જ પરત આવ્યું

તેમને નગરથી દૂર પર્વતીય ક્ષેત્રના એક અવાવરુ જેવા ડાક બંગલામાં રાખવામાં આવ્યા હતા. આવી એકાંત જગ્યા એક રાષ્ટ્રીય નેતાની અટકાયત

માટે કેમ પસંદ થઈ ? એ એક સવાલ છે. તેમની સાથે પ્રસિદ્ધ લેખક વૈદ્ય ગુરુદત્ત હતા. તેમણે પાછળથી કહેલા એક સંસ્મરણ મુજબ આ ડાક બંગલામાં જ શેખ અબ્દુલ્લા અને પં. જવાહરલાલ નહેરૂ આવેલા. વૈદ્ય ગુરૂદત્તે તેમને કમ્પાઉન્ડમાં ટહેલતા જોયા હતા. પરંતુ પં.નહેરુએ શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જીને મળવાનું પણ મુનાસિબ નહોતું માન્યું. શા માટે ? ડૉ.મુખર્જીને પ્લુરસીનું દર્દ હતું. અમુક દવાઓ લેવાની તેમના ફેમિલી ડૉક્ટરોએ ના પાડી હતી. તેમની તબિયત બગડી. ખૂબ પીડા શરૂ થઈ. નજીકમાં જ લશ્કરી છાવણી અને દવાખાનું હતું. લશ્કરી દવાખાનામાં લઈ જવાની માંગણી ઠુકરાવીને તેમને એક ખખડધજ જીપમાં દૂરની હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા. વૈદ્ય ગુરૂદત્તને તેમનાથી અલગ કરી દેવામાં આવ્યા. આવા સત્યાગ્રહોમાં અટકાયત પછી સામાન્ય રીતે સત્યાગ્રહીને છોડી દેવાય છે અને ક્યારેક દૂરના સ્થળે મૂકી આવવામાં આવે છે. જમ્મુ કાશ્મીર સરકાર ધરપકડ પછી તેમને ફરી ભારતની હદમાં છોડી દઈ શકી હોત પણ તેમ થયું નહીં. સરકારના ઇરાદા શુદ્ધ નહોતા એવી શંકાથી બેરિસ્ટર ઉમાશંકર જોશી (સાંસદ પણ હતા) શ્રીનગર ગયા અને ત્યાંની હાઈકોર્ટમાં અટકાયત વિરુદ્ધ અરજી કરવાની તૈયારી કરી. જમ્મુ કાશ્મીર સરકારના જ એક માણસે તેમને કંઈક ખોટું થઈ રહ્યું હોવાનું અને વહેલી તકે ડૉ.મુખર્જીને મળી લેવા અને તેમની મુક્તિ માટે કાનૂની પગલાં લેવા સલાહ આપી. ઉમાશંકરજી તેમને મળ્યા અને આવતીકાલે સવારે કોર્ટમાં સુનાવણી હોવાની માહિતી આપી. પણ તેમને ક્યાં ખબર હતી કે, ડૉ. શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી બીજા દિવસનો સૂર્યોદય જોવાના નથી ! ૨૩ જૂન, ૧૯૫૩ના દિવસે તેમણે વિદાય લીધી.

'મૃત્યુ યા હત્યા : નહેરુજી જવાબ દેં'

ડૉ.મુખર્જીનું મૃત્યુ સ્વાભાવિક નહોતું. એ ડોક્ટરી ગફલત કે યોજનાનું પરિણામ હતું. પુરાવા તબીબી ખૂનનો સંકેત આપતા હતા. તબિયત લથડી ત્યારે માત્ર જુનિયર ડૉક્ટર હતો. તેણે પોતાના ઉપરી ડૉક્ટરને ફોન કર્યો. મુખ્યમંત્રી અને નાયબ મુખ્યમંત્રીને પરિસ્થિતિની ગંભીરતા વિશે જાણ કરી પણ તેમણે કશું ધ્યાન પર લીધું નહીં. એવું પણ કહેવાય છે કે, ડૉક્ટરે તેમને એક ઇંજેકશન આપ્યું પછી નર્સને એક પડીકી આપીને જાગે ત્યારે આપી દેવા કહ્યું હતું. ડૉ.મુખર્જી ભાનમાં આવ્યા એટલે નર્સે એ પડીકી આપી અને પછી રડી પડી હતી એવું દવાખાનાનાં સૂત્રોએ કહ્યું હતું. આવા અનેક પુરાવા સાથે તે વખતે જનસંઘે એક પુસ્તિકા પ્રગટ કરી હતી. મથાળું હતું 'મૃત્યુ યા હત્યાઃ નહેરુજી જવાબ દેં'.

દરેક જાહેરસભામાં આ પુસ્તિકાનું વિતરણ થતું. 'હમારા શેર કિસને મારા, નહેરૂ-અબ્દુલ્લાને મારા'નો નારો લાગતો. આ હત્યા છે એવાં ભાષણો થતાં, ખોટું હોય તો પુસ્તિકા ઉપર સરકાર પ્રતિબંધ મૂકે એવો પડકાર થતો. પણ સરકારે ક્યારેય પ્રતિબંધ મૂક્યો નહીં. પ્રતિબંધ મૂકે તો એની સામે જનસંઘ અદાલતમાં જાય અને પુસ્તકમાં રજૂ થયેલા પુરાવાની ભારતની અદાલતમાં છણાવટ થાય. તેથી પ્રતિબંધ ન મુકાયો, કોઈ તપાસપંચ ન નિમાયું.

જમ્મુ - કાશ્મીર સરકારે 'દેખો ત્યાંથી ઠાર કરો'ના હુકમ આપેલા છતાં રોજ ત્રિરંગો ફરકાવવા યુવાનો જતા અને ગોળીનો શિકાર થતા. જૂન મહિના સુધીમાં જમ્મુમાં ૩૭ યુવાનો આ રીતે શહીદ થયા હતા. ૯ મી ઓગસ્ટ, ૧૯૫૩ના દિવસે શેખ અબ્દુલ્લાની ધરપકડથી પરાકાષ્ઠા આવી. ૨૧ મી ઓગસ્ટે શેખ અબ્દુલ્લાએ કરવા ધારેલા બળવાના સજ્જડ પુરાવા ભારત સરકારના મંત્રીમંડળ સમક્ષ રજૂ થતાં પં.નહેરુ પણ તેને બચાવી શક્યા ન હતા.

અહીંથી પરિવર્તનનો આરંભ થયો. ડૉ.શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જીના મૃત્યુ પછી જ :-

(૧) પરમિટ પ્રથા નાબૂદ થઈ (૨) ભારત સાથે જમ્મુ - કાશ્મીરનું એકીકરણ થયું. (૩) ભારતનો રાષ્ટ્રધ્વજ જમ્મુ - કાશ્મીરમાં પણ ફરકતો થયો. (૪) વજીરે આઝમ - હવે મુખ્યમંત્રી અને સદરે રિયાસત - ગવર્નર કહેવાયા. (૫) ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતનું કાર્યક્ષેત્ર જમ્મુ-કાશ્મીર સુધી વિસ્તર્યું. (૬) ભારતના ચૂંટણી પંચને પણ ચૂંટણી પ્રક્રિયા સંભાળવાનો મર્યાદિત પણ અધિકાર મળ્યો. હજી ભારતનું ચૂંટણીપંચ ત્યાં મતવિસ્તારોનું પુનર્ગઠન (ડી-લિમિટેશન) કરી શકતું નથી. પણ ચૂંટણીપ્રક્રિયા તેને હસ્તગત થઈ. (૭) ભારતના કેટલાક કાયદા જમ્મુ - કાશ્મીરને પણ લાગુ થયા.

આ અને તે પછી થયેલા ફેરફારો ડૉ.મુખર્જીના બલિદાનને આભારી છે. તેમણે ખુદ મૃત્યુને આલિંગન કરીને કાશ્મીર બચાવ્યું. પાછળથી પ્રજા પરિષદ જનસંઘમાં ભળી ગઈ. પં. પ્રેમનાથ ડોગરા તેના રાષ્ટ્રીય અધ્યક્ષ પણ બન્યા.

કવયિત્રી શ્રી ડૉ. ઊર્મિલાએ એક કાવ્યમાં લખ્યું -

તુમ શાંતિ - સર્પિણી કા સારા
વિષ સ્વયં પચાકર ચલે ગયે,
ખુદ કો ન બચા પાયે લેકિન,
કશ્મીર બચાકર ચલે ગયે.

•

REGD. NO. GAMC 563/ 2024-26 VALID UP TO 31-12-2026 RNI NO. 38397/81 MANOGAT LICENCED TO POST WITHOUT PREPAYMENT NO.PMG/NG/077/2024-26 VALID UP TO 31-12-2026 PUBLISHED ON 10th & 25th OF EVERY MONTH AND PERMITTED TO POST AT PSO PATRIKA CHANNEL, AHMEDABAD-2 ON 12/13/14 & 27/28/29th OF EVERY MONTH

Editor : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel
on Behalf of
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
Published From
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001.